

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Onuphrii Panvinii De Trivmpho Commentarius

Panvinio, Onofrio

Helgestadi[i], 1676

De Trivmpho Commentarivm Joachimi Johannes Maderi Notae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10300

IN ONVPHRII PANVINII

DE

TRIVMPHO

COMMENTARIUM

JOACHIMI JOHANNIS MADERI

NOTÆ.

NVPHRIVS PANVINIVS Augusti-
 nianus Eremita, patria *Veronensis*, jamdu-
 dum orbem terrarum adeo implevit no-
 minis sui fama, ut actum agere vi-
 deri queat, qui de novo ejus in se præco-
 nium suscipere velit. Etenim istum vocibus suis tan-
 tum non ad sidera evexere laudatissimi & ipsi, præcel-
 lentesque in omni doctrina viri, quibus nunc *Hellno*
Antiquitatis, nunc *Historiarum pater*, nunc *magnus An-*
tiquitatis assertor, jure meritoque audit, & qui ad omnes
 & *Romanas* & *Ecclesiasticas Antiquitates eruendas plane*
videatur natus. Et quidem ad illud eruditionis fasti-
 gium memoratur pervenisse assidua consuetudine,
 quam cum Illustribus Viris, *Antonio* cum primis *Augu-*
stino, Archiepiscopo postea *Tarraconensi*, ac *Fulvio*
Vrsino, Antiquitatum æque indagatoribus solertissi-
 mis, feliciter junxerat; quod eruditi semper aliquid do-
 ctinæ suæ frequentantibus, ut aromata odorem, ad-

E 3

fricare

Vid. ejus
Auctar. de
Scriptor.
Eccles. cap
57. Et scri-
ptores Sec.
xvi, pag. 81.

Histor. lib.
43.

lib. 5. de E-
mendat.
temp.

Pag. I. v. r.

fricare ament: usus insuper laudati Archiepiscopi
Bibliotheca instructissima, cujus libris commodato ac-
ceptis (ut alienos avidius devoramus) sic utebatur, ni-
hil ut legeret, quod non, Plinii senioris exemplo, ex-
cerperet: ceu ex ore ipsius Augustini, heri tunc sui, Cl.
Vir *Andreas Schottus*, atque ab hoc se accepisse faretur
Aubertus Miræus. Hinc adeo quinque supra sexaginta,
ut *Bruschus* refert, composuit volumina, ex quibus plu-
ra typis tum *Italicis*, tum *Germanicis*, incredibili omnium
commendatione, sunt excusa: quorum, ut etiam non im-
pressorum, Catalogum editioni librorum de Ludis
Circensibus Patavinæ præfixit *Paulus Frambottus*; suæ
vero *Anastasi Augustiniane* inseruit *Thomas Gratianus*, &
Elogiis Augustinianis Cornelius Curtius. Florebat tunc in
Pontificia patruum sui aula *Alexander Cardinalis Farne-
sius*, magnus ingeniorum æstimator. Hunc cum, ut
præcipuum patronum suum, in *Siciliam* profequere-
tur, alieno, ut maximus *Thuanus* scribit, & sibi, & publi-
cæ utilitati, tempore, anno Domini MDLXVIII. anno æta-
tis xxxix. nondum inchoata, *Panormi* morte immatura
est sublatus: omnibus *Historiæ* numeris in ejus obitu, vel
summo *Scaligero* teste, collacrymantibus.

DE TRIVMPHO) *Onuphrj* hæc de *Triumpho* dissertatio pars
est *Commentarii* Ejusdem in lib. V. *Fastorum*, ubi etiam legitur,
à pag. 338. edit. *Heidelbergensis* ad pag. 346. annexos insuper ha-
bens *Triumphos & Ovationes omnes à Romulo rege, usque ad Iustini-*

ANUUM

anum Augustum; ut & Populi Romani Duces, qui ob res bello præclare gestas triumphalia Ornamenta sunt consecuti. Separatim vero prodiit primum *Venezius*, anno superioris seculi LXXI. in folio regali, ut vocant, cum figuris æneis: & hoc nostro seculo adjecta *Patavij Illius Ludus Circensibus* est, à *Paulo Frambosto* anno XLII.

EIVS QVE POMPA SCRIPTVRVS) Scripsere de *Triumpho* jam ante Onuphrium Viri de Antiquitate optime meriti, *Flavius Blondus*, Romæ Triumphantis libro X. *Pomponius Lætus* Histor. Romanæ lib. II. *Alexander ab Alexandro* (quem postea notis illustrandum suscepere *Andreas Tiraquellus* & *Christophorus Colerus*) Genialium Dierum lib. I. cap. XXII. & lib. VI. cap. VI. *Polydorus Virgilius* de Rerum Inventoribus lib. II. cap. XVI. Et ipsa illa Onuphrij ætate, ac post: *Carolus Sigonius* lib. II. de Antiquo jure Provinciarum, cap. X. *Guido Pancirollus*, & *Henricus Salmuth* Commentar. in eundem, parte I. Memorabil. tit. LVII. *Johannes Fungerus* in Etymologico Trilingui, sub *Triumpho* voce; *Johannes Rosinus*, & qui in eum erudite commentatus est, *Thomas Demsterus*, lib. X. Antiq. Rom. cap. XXIX. *Julius Cesar Bulengerus* peculiari libro de *spoliis, Tropæis, Arcubus, & Pompa Triumphali*, Paris. edito, 1601. *Johan Baptista Casalius*, libro de Urbis & Imperij splendore, parte II. pag. 173. & seqq. *Christoph. Adamus Rupertus*, Dissert. II. ad cap. VIII. lib. 2. *Valerii Max.* Tum ab hisce citati *Bartholomæus, Marlianus, Robertus Valturius*, alique: Et qui ex memoratis, solus, quod sciam, superest, ac diu superesse sospes valenque velit, *Academia quondam Salanæ*, jam *Altenburgensis Ecclesiæ Doctor*, & *Superintendens Generalis* meritissimus, *Johan. Christfriedus Sagittarius*, *Disputatione elegante de Triumpho*, in *Oratio ipsius Ienensi* nunc exhibita, à pag. 400. ad 422. Quos quidem hic indicare volumus, si qui forte sint, qui pleniorẽ Triumpho descriptionem deside.

desiderent. Non enim omnia, sed potiora tantum, quæ in hoc Commentario occurrunt, delibabimus, in plerisque monstrasse contenti, à quibus singula uberius possint peti. Quamquam nec à supra laudatis Excellentibus Viris pari ratione hæc materia sit pertractata, sed ab alijs exactius, ab alijs compendiosius; prout cujusque scopus vel institutum fuit.

v. 3.

TRIVMPHI ETYMOLOGIAM NON OMNES) Videri præter jam dictos, de hoc *ετυμολόγων* dissensu possunt *Suidas* & *Etymologicæ Magni* Autor, in voce *θρίαμβος*; *Christianus Beckmannus*, in Lat. Linguae Origin. Tum *Matthias Marzinius*, & *ὁ πᾶν Vossius* in *Etymologicis*. Nam nunc haud nostrum est, istas componere lites.

v. 17.

FICORVM FOLIIS, *ὅν τε θρία δὶ κνή*) *Σουκῆς* & *ἀμπέλης φύλλα*, ficus & vitis folia, explicat *Hesychius*; Bacchus autem utriusq; habitus est inventor. Vnde *Dionysum Σουκίτην* sive ficulneum *Lacedæmonij*, *Sofibio* teste, sunt venerati, quem *Naxij* *Μελίχιον* dixerunt; apud quos & *Bacchi*, quem *Διόνυσον* vocabant, τὸ *πρόσωπον ἀμπελιγινόν*, facies è ligno vitis erat: illius vero, quem *Meilichium* nominabant, è ficu. *Μελίχα* enim *Naxijs* dicebantur ficus; ceu *Athenæus* refert, lib. III. cap. v.

Pag. 2. v. 9.

LATINI AD SPIRATIONE EX PRIMA) Verba *Nicolai Perotti* sunt in *Copiæ Cornu*, pag. 326. Quibus adde, quæ *Ioh. Torrellius* habet in *Commentar. Grammat.* sub vocabulo *Triumphus*; & *Aldus Manutius*, in *Orthographia* sua, ex *Libris, Lapidibus* & *Poliziano* vetustis, pag. 735. & seqq.

POMPA SCILICET SOLENNIS ILLA) Quomodo & *Hesychius* *πομπήν, ὅτι δὲ ἐν νίκῃς*, reddit *θρίαμβον*, id est, *Pompam victoriæ indicem*: qua quidem nihil excelsius, nihil magnificentius olim poterat excogitari: ut quæ plane *Terrarum Dominos eveheret ad Deos*, quibus honor ille deferebatur. Id quod suis *Olympicis ludis* tribuebant *Græci*; in quibus propterea *Olympionicam esse*,
prope

prope majus fuit, quam Romæ triumphasse: testante ipso Cicerone, Orat. pro L. Flacco.

TRIVMPHYM PRIMVS APVD GRÆCOS BACCHVS) Verba Solini, quæ huc faciunt, leguntur ipsius Polyhistoris c. LXV. Quibus suffragatur Plinius Hist. Nat. lib. 7. cap. 56. & Diodorus Siculus lib. III. Biblioth. suæ c. LXV. Meminitque Apollodorus lib. III. de Orig. Deorum, pag. 142. Columnarum apud Indos, à Baccho, dubio procul in signum victoriæ, positarum; ut & Dionysius in Periegesi, verso 1164. Apud eum tamen Scholiasta Eustazium Arrianus inducitur dubitans, an ab aliquo Dionysio bellum unquam in India gestum sit: quod nec ille Semeles filius, nec alius quisquam ejus nominis, fuerit bellicosus. Quomodo & Lucianus illum semel iterumque ut imbellem in Dialogis exagitat. Interim triumphum ejus venuste eleganterque descripsit Sidonius Apollinaris Carmine xxxii. quod Burgus Pontij Leontij inscribitur, pag. 170. edit. Paris. 1599.

v. 16.

RE AB EXIGVIS EXORTA INITIIS) Quibus ipsi auctori Triumphii, à quo & genita & educata simul urbs est, ut scite Lactantius lib. VII. Div. Instit. cap. 15. de canna eras straminibusque domus (a). Unde illud Carneadis pronunciatum ap. eundem terribilissimum Scriptorem: (b) Romanis, si restituerent aliena velint, ad casas esse redeundum. Quamvis & aliarum rerum rudia fere sint initia, quæ tempore perpoliuntur, ut urforum catuli.

pag. 4. v. 5.

TENVES PRINCIPIO EXILES QVE TRIVMPHI) In quibus nihil vidisses nisi pecora Volscorum, greges Sabinorum, carpenta Gallorum, fracta Samnitum arma. Cujusmodi eos ad Pyrrhum usque & Tarentinos superatos fuisse, Florus prodit lib. I. cap. 18.

1b. v. 6.

DEINDE PAVLATIM CRESCENTE) Cum pastorum casas ille Gallorum ignis, & flamma paupertatem Romuli abscondisset: prout idem is ibidem loquitur cap. 13. Nihilominus facta tecta manente adhuc Augusti ævo, referentibus Vitruvio (c) atque Dionysio, (d) illa Romuli casa, ac inter aurata laquearia, & radiantes marmore columnas, Romanis luxuriam suam exprobrante.

1b. v. 7.

c) lib. 2. c. 1.

d) lib. 1. p. 94. edit. Lugd. 1565

Ib. 7. 12.

brante. De quo pluribus *Stanislaus Kobierzycski* lib. II. de Luxu Romanorum cap. VI.

CVM INTEGRÆ PROVINCIAE AC REGNA

Imo orbis universus, ut *Vegetius* inquit, subjugum missus. Hanc enim opinionem imbiberant Romani, sive ex Geographiæ ignorantia, sive quod vel sibi ipsis illa dulci imaginatione, vel Impp. suis blandirentur: ut adeo istiusmodi, oculis plenè sint libri & monumenta omnia, sic ut nec ipsi Patres ijs abstinerent. Ita enim in Concilio Chalcedonensi, Actione I. (e) *Præcepit Dominus Orbis Terræ; jussum est à Domino Orbis terræ.* Quod testimonijs posset ulterius firmari, nisi alii dudum id præoccupassent: in quibus ille nomine suo longe major *Hugo Grotius* est, Annotatis ad cap. III. lib. II. de Iure Belli & Pacis; & Doctor olim meus, mihi semper venerabilis, *Hermannus Conringius*, cap. II. de German. Imperio Romano. Ut *Iohan Freinsheimium* & *Theodorum Sirmannum* taceam, quorum ille in eruditio ad *L. Florum*, hic vero ad *P. Rutilij Itinerarium* Animadversionibus, id egerunt. Quin & in nummis id professi sunt, Impp. orbem simul dextra portantes; qualem ex *Constantii Imp. Fridericus Lindenbrogius* exhibet atque explicat, doctissimis ad *Ammianum* Observationibus; (f) & nos hic tibi sistimus ex *Didj Juliani*, apud *Aur. Augustinum*.

e) pag 405.
& seq edit.
Crabb.

f) pag. 101.
edit.
Hamb.
1609.

Quomo-

Quomodo item communiter cum sphaera vel orbe effingi solitas Imperatorum imagines, *Basilij Scienciensis* verba planum faciunt, *Orat. II. de Adamo* (g) ac hodiernum pomum aureum in coronatione Augustissimi Imperatoris, sacratissimas Ipsius exornat manus. De quo pluribus *Marquardus Freherus ad Petrum de Andlo* pag. 182.

g) pag. 9.
edit. Com-
mel. 1596.

POPULI ROMANI DVX, IMPERATOR APPELLATVS) pag. 6, v. 6.

Non qua ratione à temporibus *Iulij Caesaris* vel *Octaviani Augusti* ita dicebantur οὐ δὲ ὀνομαστός, qui summam potentiam & auctoritatem in republ. habebant: Nec ut eo nomine veniebat quivis P. R. Dux, cuius auspiciis gerebatur bellum: Sed qui bene gestare publica, sicut *Tacitus Annal. III. cap. 74. gaudio & imperii victoris exercitus conclamabatur.* De quibus Imperatorii nominis significatis consulendi *Sigonius lib. III. de Antiq. Iure Provinc. cap. VI. & Commentario in Fastos ad annum U. C. DCCVIII. Onuphrius in Fastis ad annum DCCIX. & DCCXXVII. & Iulius Caesar Bülengerus lib. I. de Imp. Rom. cap. I.*

FASCES LAUREATOS IN VRBEM MITTEBAT) Ita *Zonaras Annal. Tom. II. pag. 31. De literis vero testatius est; quas, quod lauro essent involutæ, laureas, & laureatas, & tabellas laureatas vocitabant; Cicero Victrices literas dixit: (h) Easque primis temporibus exercituum Duces Romam ad Senatum mittebant: posterius vero vel Duces ipsi ad Caesares, vel Caesares Romam ad Senatum miserunt, in Capitolio in signum communis lætitiæ perpetuo consecrandas: ut Livii, Taciti, Plinii, Iulii Capitolini, Lampridii, innitens auctoritati, persequitur late *Wolffgangus Lælius, Comment. reip. Rom. lib. 2. cap. 4. & lib. 9. c. 20.**

h) Epist. 21.
lib. 5. ad
Attic.

DEBITVM QVE TRIUMPHVM PETERE POSSET) *For. pag. 6. v. 10.* mulas in triumphis postulandis & decernendis receptas, ex *Livio* potissimum collegit *Barnabas Brissonius Lib. II. de*

Form. P. R. pag. 208. In quibus eminet, qua *C. Manlius Procos.* Senatu sibi in *Æde Bellonæ* dato, commemoratis à se rebus gestis, postulavit: (i) UT OB EAS DIIS IMMORTALIBVS HONOR HABERETVR, SIBIQVE TRIUMPHANTI VRBEM INVEHI LICERET. Tum qua *M. Fulvius* ex *Ætolia* redux, ad *Ædem Apollinis*, in Senatu petiit à Patribus: (k) VT ÆQVVM CENSERENT OB REPVBLICAM BENE AC FELICITER GESTAM, ET DIIS IMMORTALIBVS HONOREM HABERI IVBERE, ET SIBI TRIUMPHVM DECERNERE. Ex quibus etiam patet, senatum non semper in *Æde Bellonæ* datum redeuntibus è bello Ducibus: Quod & *Fabritius* innuit lib. 1. *Antiqq. Rom.* cap. XIII. quo agit *De Curijs & Senaculis.*

ib. v. 31.

NEMINI TRIUMPHATVRO VRBEM INGRESI) Qui propterea tam diu ad urbem dicebatur esse, usque dum lege lata triumphans urbem intraret. *Asconius Padianus* Prooem *Act. in Verrem*: (i) Ad urbem dicitur de iis, qui cum potestate provinciali, aut nuper è provincia reversissent, aut nondum in provinciam profecti essent. Et pag. 115. Omnis magistratus, qui intramuranus non est, nec urbanus, etiam si administrator ejus Romæ est, Ad urbem dicitur. Vbi quæ *Francisc. Hotomannus* & *Petrus Nannius* commentati sunt, si placet, lege.

1. pag. 61.
edit. Lugd.
Bat. 1644.pag. 6. v.
nlh.

IMPERATOR HABITV TRIUMPHALI AMICTVS) E templo Jovis Capitolini desumpto, ceu ex *Lampridij Alexandro*, & *Capitolini Gordianis*, docet *Octavius Ferrarius* lib. 2. cap. 7. *Iustus Rycquius* etiam tangit, *Commentario de Capitolio*, de Re Vestiararia cap. XIX.

pag. 7. v. 2.

MILITES AD CONCIONEM CONVOCABAT) Stans in altiore suggesto, quo ab omnibus posset conspici: prout pulchre delineatum in *Roma Vetere*, ex *Italico* in *Germanicum* translata ab *Alberto Reimaro*: (l) & in nummo *Caligulae* hic expresso:

(l) pag. 64.
edit. Arn.
heim, 1667.

presso : ejus similem apud *Lindenbrogium* videas, in citatis ad *Marcellinum Observat.* pag. 37.

MILITIBVS PECVNIAM DONABAT ET ORNAMENTA) *ib.* 7. v. 4.
 Quod bonam spem ibi fovere exercitum necesse sit, *Onofandro* judice, (m) ἵπτα πρὴν μὲν ἀποδοῖσαι τοῖς ἀγαθοῖς, πρῶτα δὲ ἔ (m) *Strap-
 παραπέμπειαι τῶν κακῶν*, ubi fortibus & bonis honor habetur, *reg. cap. 34.*
 malis autem pœna irrogatur. Sane ab *hisce* militaribus orna-
 mentis processisse gentilitia Germanorum arma, quæ vulgo *Wappas*,
 seu Cancellorum vocabulo *Clenodia* vel *Insignia* vocant : eo-
 rumque usum non minus in Romana militia, atque hodie
 extitisse : ex duobus potissimum *Monumentis* in *Carinthia* &
Stiria repertis, atque à se in frontispicio libri positis, contra
 illorum opinionem, qui *Henrico Aucupi* illorum initia tri-
 buunt, adferere nititur non uno loco, (o) in *Reip. Rom. Com.* (o) *lib. 9.
 cap. 14. &
 cap. 17. ac
 pag. 894.*
mentarijs, laudatus nobis ante *Lazius*.

TORQUES) De quo *Vegetius* lib. 2. cap. VII. *Torques au-
 veus solidus*, virtutis præmium fuit : quem qui meruisset, præter
 laudem, interdum duplas consequabatur annonas, &c. Id quod
 docere pluribus possit *Iohannes Schefferus*, venusto de *Torqui-*

bus Antiquorum Libello cap. II. & *Laurentius Pignorius* Symbolarum Epistol. pag. 37. *Lipsius* lib. v. de Milit. Rom. Dialogo XVII.

ib. v. 5.

(p) lib. 7.
cap. 2.

CORONAS ALIIS AVREAS) Quas incendendis militum animis ab exercitus Duce militi, jam ante quam pugnaretur, fuisse propositas, *Paschalius* existimat, (p) præclaro de Coronis opere: e. gr. si castra perrumpenda forent, *castrensem*, ut summum decus; si vallum capiendum, *vallarem*; si urbis obsessæ subeundus murus, *muralem*; si navali prælio dimicandum, *navalem* sive classicam. Re demum feliciter peracta, ab Imperatore coronas in edito loco fuisse positas, admonitosque milites, ut qui se dignos illis ducerent, id palam in omnium oculis apud ipsum profiterentur. Sic factum ut nulla fraus obreperet; nullus ibi ambitioni, nullus fautoribus & gratiæ locus esset. Quod si res in ipsius Imp. oculis gesta fuisset, ut neque testes, neque professionem expectari necesse esset, Imperatorem milites tanto honore dignos nominatim appellasse: illos vero accedentes ad tribunal Imp. multo honore verborum pulcherrimum præmium accepisse, non sibi tantum, sed & posteris & familiæ decus. Locum fere totum adscripsi, quod liber est in paucorum manibus: licet nuper sit recusus.

ib. v. 7.

NAM QVI MVRVM) De coronis militaribus scripsere iidem illi ferme, qui supra de Triumpho, etsi diversis nonnunquam libris vel capp. *Iohannes* videlicet *Tortellius* Comment. Grammat. sub voce *Stemma*; *Alex.* ab *Alexandro Genial.* Dierum lib. 4. cap. 18. & ibidem *Tiraquellus.* *Wolffg. Lazius* reip. Rom. lib. 9. cap. 18. *Carolus Sigonius* lib. 2. de Antiq. Prov. jure cap. x. *Guido Pancirollus* part. I. Memorab. Tit. LV. & ibid. *Henricus Salmuth.* *Iustus Lipsius*, lib. v. de militia Rom. Dialog. XVII. & ex eo *Antonius Thysius* Romæ suæ illustratæ,

strata, pag. 154. & seqq. *Carolus Paschalius* toto libro vii. de Coronis; *Philip. Carolus*, Animadvers. in *Gellium* lib. 2. cap. xi. Animadvers. iii. *Iohannes Meursius* peculiari de Coronis libello cap. xv. *Henricus Kippingius* Dissertat. de *Victoria* & solemnibus ejus, ubi de *Triumpho* etiam universe, non sine industria laude, conquirit, quæ illustrare ipsum uberius possunt. *Muralis* vero ut & *vallis* vestigium in nummis nusquam reperiri, præterquam quod corona *turriza* seu *turrifera* insignitum inveniatur caput *Alexandriae civitatis*, in numismatis *M. Lepidi*, & *Magna Deum matris Cybeles*, in nummis *Faustinae Augustæ*, putat *Antonius Augustinus*: (q) ex quo propterea utriusque picturam subjicio.

(q) Dial. ii.
Antiqq.
pag. 22.

QUI CLASSE VICERAT, CORONA ROSTRATA) Quæ & ib. v. 9. navalis, & classica dicebatur; qua donabatur præcipue is, qui maritimo prælio primus in hostium navem armatus transiisset, cujusve opera manuvæ navis hostium capta fuisset, ut *Gellius* lib. 5. cap. 6. & supplente ipsum *Scaligero Festus*: Eaque ornatum in nummis invenias *M. Agrippam* apud *Ant. Augustinum*, utpote qui solus Romanorum ex *Paterculi* atque *Dionis* mente, honorem istum assecutus est: contra quam *Plinius* istius simul partici-

ticipem facit *M. Varronem*, qui *Piratico bello* eam à *Magno Pompejo* adeptus sit, lib. xvi. cap. 4. ubi *Doctissimi Dalechampij* notas inspice. Est & in *Augusti nummis* ap. laudatum *Præsulem* pag. 14. num. 22. hac fere forma: Qua tamen potius *victorias illius terra marique gestas*, quam *honorem istum* significari, *Cl. Schefferus* arbitratur; qui omnino hinc legendus lib. iv. de *Milit. Navali*, cap. 3.

ib. v. 10.

QUI VERO CIVEM IN PRÆLIO, OBSIDIONEVE,) Inter Obsidionalem & civicam hoc discriminis erat, quod hæc servati unius civis signum, illa plurimorum civium servatorum esset: Istam *cives*, qui liberati obsidione erant, darent *Duci*, qui liberasset: civicam vero *civis* daret *civi*, à quo in prælio esset servatus. Illa *graminea* erat; hæc *quercea* vel *querna*; (quod ante causa vite in hac arbore hominibus fuisset, qui glandibus vescebantur; ut *Servius* ait, ad vi. *Æn.*) (r) Eaque cum laurea deinceps *Imperatoribus*, ac in his primo omnium *Augusto* à *S. P. Q. R.* oblata, ut hæc quidem pro foribus ob hostes victos; civicam vero, OB CIVES SERVATOS, in fastigio domus *Palatinae* poneretur. Sic enim verba *Dionis* lib. LIII. pag. 507. τὸν τὰς δάφνας

(r) pag.
1091. edit.
Basil.

(s) Notis
ad Excer.
pta ex Di-
one pag. 97.

περὶ τῶν βασιλείων αὐτῆς προτίτωσθε, καὶ τὸν σέφανον τὸν δρύϊνον ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἀρτῶσθε, explicanda potius, monet *Henricus Valesius*, (s) quam
quomodo *Xylander* vertit: & super eas querna suspenderentur:
motus

motus auctoritate *Suetonij* in Claudio cap. 17. ubi *navalem coronam fastigio Palatinae domus juxta civicam fixisse*, dicitur. De quo etiam *Vir Cl. Caspar Sagittarius* videndus singulari de *Januis veterum libello*, cap. xxx. Cæterum & quernæ hujus in *Imp. numm* is figurā sæpiuscule reperias, hac ratione pictam :

QUI VERO EQUESTRI PVGNA VICERAT) De præmiis ^{ib. v. 14.}
 Equitum *Hermannus Hugo* lib. v. de *Milit. Equestri* cap. 1. pag. 310. & 314. *Zonaras* tradit, corona donatos equitum fortissimos, cui *ἰππικὸν π*, aliquid ad equitatum pertinens, fuerit insculptum. Egregius vero locus de illa præmiorum distributione extat apud *Polybium* *Histor.* lib. vi. (r) qui & ipsi ^{(r) pag. 483. edit. Wechel. 1619.}
Lipso judicatus dignus, in quem dicto de *Militia Rom.* libro, & *Dialogo*, thesauros eruditionis suæ profunderet. Etiam de *formulis* in ejusmodi largitionibus adhiberi solitis, *Briffonius* adeundus lib. iv. de *Form. P. R.* pag. 350.

HÆC DONA NON VIRITIM, SED COHORTIBVS) *Zonaras* ^{Pag. 8. v. 7.}
 d. l. καὶ ἔ κατ' ἄνδρα μόνον ἀρτυῖσθαι ταῦτα εἶδοντο, ἀλλὰ καὶ λόχοις, καὶ στρατοπέδοις ὅλοις, παρείχετο. Nam pleraque, ad dona militaria & spolia pertinentia, ex eo auctore *Onuphrius* huc transcripsit. Confer *Henricum Savilem* lib. de *Milit. Rom.* pag. 47. (u) & *Iustum Lipsium* lib. 2. de *Magnit. Rom.* cap. 12. & seqq. ^{(u) Edit. Lips. pag. 47.}

G

IMPRRA-47.

Ib. v. 12.

IMPERATORES POPULO EPVLVM ET CONGIARIVM)

(x) Sueton.
in Tib. cap.
20.

Quomodo Tiberius triumphum agens, prandium populo mille mensis, & congiarium trecentos nummos virisim dedit. (x) Congiarium vero à congio; quod primo congii olei & vini darentur, post etiam pecunia, aliave, manente eadem appellationes. *Budæus* Annot. Poster. in Pandectas: (y) *Donativum largitio Imperatoris in milites, λαμπρὰ ἐπίδοσις: quæ eadem in populum facta, congiarium dicitur. Iunge Cujacium* Observat. lib. x. cap. 37. *Alexandr. ab Alex.* lib. 5. Gen. Dier. cap. 24. & ibid. *Tiraquellum*, pag. 777. *Schardij*, *Aliorumque Lexica; Iustum Lipsium* lib. 1. Elect. cap. 8. *Laziumq;* lib. iv. reip. Rom. c. ix.

(y) pag. 142.
edit. Col.
1517.

Ib. v. 16.

IMPERATOR CVRRVM CONSCENDEBAT)

Thure prius Diis dato, pronunciatisque verbis sequentibus: DII, NVTV ET IMPERIO QVORVM NATA ET AVCTA EST RES ROMANA, EANDEM PLACIDI PROPITIATIQUE SERVATE. *Blondus*, Romæ Triumph. lib. x. pag. 164.

Pag. 8. v. 35.

CVRRVM INSTAR TVRRIS)

Græca apud *Zonaram* sunt: τὸ δὲ ἄγμα ἔτ' ἀγωνιστηῖω, ἔτε πολεμιστηῖω, ἢν ἐμφορὲς. ἀλλ' ἐς πύργου περιφερεῖς τροχὸν ἐξείργασο. (a)

(a) Tom. 11.
pag. 31.

Qua ratione formatus etiam est, quem ex *Onuphrio* æri incisum, hic exhibemus; & qui ex nummis *Trajani* & *Antonini Pij* infra producuntur, triumphales currus: ut ut quæ in *Speculo Romana Magnificentia* reperitur *M. Aurelij* triumphantis imago, pulcherrimo marmore in *Capitolio* inter tot urbis ruinas posteritati servata, atque ab *Antonio Lafrerio* venuste expressa (quæ eadem forte cum illa est, quam in *Palatio Conservatorum* inter plurima monumenta alia conservari *Iacobus Boissardus* scribit, (b) & *Pau-*

(b) Itin.
Schotti
part. 2. pag.
94.(c) Part. 2
Cosmogr.
p. 1019.(d) Tom. 1.
pag. 27.

lus Merula) (c) præ se ferre videatur speciem currus superiore parte quadrati. Et *Plutarchus* quidem auctor est, eis τὸ τὸ ἄγμα καὶ τὸν ὄγκον, eam in figuram & fastum evexisse triumphum *Tarquinius Priscum*: Secundum alios vero, *Publicolam* primum ἐφ' ἄγματος δελαμβῆσαι. (d)

POPV-

POPVLVS SE OMNIBVS CIRCIS ET LOCIS) Rursum verba b. d. 20.
Plutarchi sunt, (e) in vita *Pauli Æmilij*, ubi ait: *Populum ἐν τοῖς (e) Tom. I.*
ἰππικοῖς θεάτροις, ἃ κίρκως καλεῖται, ἐν ἐκκεστρίοις θεάτροις, quæ Cir- pag. 272.
cos vocant, & foro, alijsque Urbis partibus, ubi conspici pompa po-
terat, ἰκρία, h. e. tabulata fixisse. Cum quibus & illa *Iosephi* con-
 gruunt: (f) *Vespasianū & Titū* duxisse triumphum, *διὰ τῶν θεά-* (f) Lib. 7;
τρῶν διαζελαύουσις, per theatra (per spectacula vertit Interpres, qui pag. 972.
Ruffinus vulgo existimatur,) transeuntes ὅπως εἶη τοῖς πλήθει ἢ
θεάτρων, ut multitudini facilius esset aspectus. Quod scilicet ibi jam
 parata essent sedilia, ut novis substruendis haud esset opus.
 Etiam *reges multarum gentium* ad triumphum *Pauli Æmilij* spe-
 ctandum *Romam* venisse, narrat *Euzropius*, lib. IV. pag. 48.

VIA ET TEMPLA SERTIS ET ODORIBVS REPLETA ERANT)

Sic iterū ille eodem loco: *πᾶς δὲ γὰρ ἀνέων, ἢ σφάνων καὶ θυμια-*
μάτων ἦν πλήρης. Ritu gentibus passim, atque ita etiam *Roma-*
nis, vel extra triumphum usitato: quem jam dudum exposuere
viri omni laude cumulatissimi, Isaacus Casaubonus ad Suetonij Ca-
ligulam pag. 411. Lipsius Comment. ad XIV. Taciti Annal. pag.
400. Paschalius lib. II. de Coronis, cap. XI. Bulengerus lib. III. de Im-
peratore, cap. 8. Augustus Buchnerus ad Venantij Hymnum de Re-
surr. Domini: (g) ut ejus quidquam repetere, non sit necessum. (g) Edit.

ANTE OMNIA VNIVERSVS SENATVS) Pertinet huc pi.

Aura quædam *Lafrerij* ex *Fragmentis Antiquitatum* desumpta, Witteb.
 in qua omnium ordinum & sexus homines effusos urbe vi 1627. pag.
 deas ad excipiendum *Imp. triumphantem.* Quodque *Appianus* 19.
 de *Pompejo* ait, (h) ex Oriente adventanti: *Obviam illi longis-* (h) in Mith.
sime fuisse itum à juvenibus; deinceps ut quorumcunque atas fere- rid. pag.
bat; postremo à Senatu, demirante gestorum magnificentiam. Tum 338.
 quod *Guntherus*, gestorum *FridERICI Barbarossæ* luculentus
 Scriptor, de hujus in *Papiam* glorioso ingressu, versibus ul-
 tra seculi, quo vixit, genium eruditus, scripsit, *Ligurini* sui
 lib. II. vers. 190. & seqq.

ib. v. 16.

POMPÆ INITIVM VEL A PORTA CAPENA) Ad quam ducebat via Appia, illa longarum regina viarum, Papinio Statio. Ad quod ejus elogium, vide Nobilissimi. Barbij Animadvers. Tom. 1. pag. 202. & quam hic inter omnes Ejus Reginam sibi jam olim visam ait, Iusti Lipsij in Admirandis Urbis, Com-

(i) Lib. III. cap. x.

mentationem : (i) quæque Georgius Fabricius, Bartholomæus Marlianus & Paulus Merula de eadem annotarunt. Ea enim via ampla, & VIII. mill. passuum ab Vrbe frequens ex utroque latere habitata erat, & inde in Capitolium rectum & amplum iter : in quo lignei primum continuique arcus, post marmoreis columnis suffulti, unde multitudo satis commode triumphum spectare posset :

(k) Lib. 2. Hist. Rom. pag. 10.

si Pomponio Lato credimus : (k) à quo hæc ipsa mutuatus est, Commentario in Aurelij Cassiodori Consulibus Iohannes Cuspinianus, pag. 485.

ib. pag. 17.

VEL AB EA QVA TRIUMPHANS INGRESSVRVS). Triumphalis portæ disertememinit Iosephus libro & pag. citatis, cum inquit : πρὸς δὲ τὴν πόλιν αὐτὸς ἀνεχώρησεν, τὴν ἀπὸ τῆς πέμπτης διὰ αὐτῆς αἰεὶ τῆς Θριαμβῆς τῆς πεσοχηγίας αὐτῶν τετυχηίας. Ipse vero (Vespasianus) ad portam recedit, qua ex eo, quod per illam triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. A qua, via sic denominata, per pontem triumphalem (cujus adhuc iv. pilas è regione Hospitalis S. Spiritus eminere ex aqua, notavit Fabricius) à campo Vaticano continuabatur in Capitolium, ut idem hic observat. Nam Bossardus, prout in Itinerario Francisci Schotti & Hieronymi ex Capugnano legere est, cum Capena confundit. Confer Marliani Topographiæ Urbis Romæ lib. II. cap. 8.

ib. v. 22.

LIGNEÆ TURRES ET CAPTARVM VRBIVM SIMVLACRA) Iosephus iterum : Maxime, inquit, stupori erat pyramidarum, quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. Multa enim in tertium quartumque nidum surgebant. — Erat ibi cernere, vastari quidem fortuna-

fortunatissimam terram, totas vero interfici acies hostium; & alios fugere, alios captivos duci, murosque excellentes magnitudine machinis dirui: & castellarum excindi munimina, & populosarum civitatum mœnia disturbari, exercitumque intra muros infundi, cædisque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant, preces, ignemque templis immissum. — Hæc enim Iudæi passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta, tanquam presentibus ostendebant.

SCRIPTURIS ADIECTIS, GESTORVM SERIEM) Appianus ib. v. 25. de bell. Mithrid. pag. 340. Translata est & tabula (triumpho Pompeii) hoc titulo: Naves nostræ DCCC. capte sunt, Vrbes condite VIII. in Cappadocia, in Cilicia Cœlesyriaque xx. in Palestina Seleucis: Reges victi Tigranes Armenius, Artoces Hiberus, Oreles Albanus, Darius Medus, Areta Nabateus, Antiochus Comagenus. Et Dio, Cn. Pompejum inter tropæa, unum magnum, summu ingenti apparatus, intulisse narrat, γεγονέντων, ὅτι τῆς ἐπιπέδου ἐστίν, de orbe terrarum inscriptionem habens: Histor. Rom. lib. xxxvii. pag. 39.

SEQUEBANTVR POSTHÆC GENTIVM VICTARVM AR- Pag. 10. v. 3.
MA) Desumfit hæc rursus ex Plutarchi Emilio; possentque hujus ritus longe plures produci testes, Suffecerit vero notasse, Romanos non satis habuisse, ea publice semel sic spectanda exhibuisse, sed & nummis eadem impressa ad feram usque posteritatem annis suis fuisse propagare; additis titulis, IVDÆA CAPTA, ASIA RECEPТА, vel similibus, qui cum armis rem gestam commemorando renovarent. Cujus generis etiam sunt, quos hic apponimus, Imp. Augusti & Trajani nummi, ex Ant. Augustino pag. 10. num. iv. & pag. 14. num. xvi.

Pag. II. v. 7.

DEIN HOSTIVM REGES) Quo pacto *Gentius* Illyriorum Rex ab *Anicio Cos.* cum uxore, liberis, *Caramantio* fratre & nobilibus Illyriis : *Iugurtha* à *Mario*, *Perseus* ab *Æmilio*, ante currum ducti. *Ipsam* *sublimem*, inquit *Appianus* de *Pompejo*, *precedebant* regum *satrapæ*, vel *duces*, vel *filij*, partim *captivi*, partim *obsides* in *summa* *cccxxiii*. Inter hos *Tigranes* filius *Tigranis*, & *quinque* *Mithridatis*, *Artaphernes*, *Cyrus*, *Oxathres*, *Darius*, *Xerxes*; *filia* *Orsabaris* & *Euparra*. *Traductus* est & *Colchorum* rex *Olabaces*, & *Iudeorum* *Aristobulus*, *Tyrannique* *Cilicum* : *Scytharum* item *regiæ* *fæminæ*, *duces* *tres* *Iberorum*, *Albanorum* *duo*, cum *Menandro* *Laodicensi*, qui *equitum* *Mithridatis* *præfectus* fuerat. *Absentium* autem *effigies* *transvehebantur*, *Tigranis* & *Mithridatis*, *pugnantium*, & *cedentium*, ac *fugientium*. *Mithridatis* vero etiam *oppugnatio*, & *noctu* *tacita* *fuga* *expressa* ac *representata* : ac *postremo* etiam *mors* *ejus* *subjecta* *fuit* *spectatorum* *oculis*. *Appictæ* *erant* & *virgines*, *mortis* *ejus* *sociæ*. *Præferebantur* *tabula* *cum* *utriusque* *sexus* *liberorum*, *ante* *illum* *defunctorum*, *imagini-*
bus, & *Deorum* *barbaricorum* *figuræ*, *cum* *ornatu* *patrio*,

Pag. II. v. 7.

CVM FILIIS, FRATRIBVS, FAMILIARIBVS, LACRYMAN-
TES) *Mox* *parvo* *intervallo*, inquit *Plutarchus*, *ducti* *liberi* *re-*
gis

gis captivi, quos nutritiorum, preceptorum & paedagogorum grex lacrymabundorum comitabatur. Hi manus ad spectatores tendebant, puerisque suggeriebant, ut orarent & supplicarent populo. Duo filij erant, filia una, magnitudinem calamitatis sue per aetatem non capientes: quo miserabilior ex vicissitudine fortuna simplicitas eorum erat, ut pene Perseus spectantium oculos praterierit; Ita miseratio in infantes Romanorum defixerat aciem; ac multa effusa lacrymae sunt: omnibusque mixtum acerbitate & oblectamento fuit spectaculum, quousque pratergressi sunt pueri. Eos eorumque famulitium proxime excepit Perseus pullatus, patrijs indutus crepidis, praemissiarum mole ad omnia stupentis, & attoniti mente similis. Pone hos amicorum & necessariorum regis caterva, quorum erat luctu oppressus vultus. Quia vero perpetuo defixam in Persea aciem habebant, lacrymabanturque, opinionem imprimebant spectantibus, illius se lamentari fortunam, de sua sorte minime laborare. Quo loco non facile, ad hanc rem explicite proponendam, commodior forsan reperiri queat.

IMPERATOR AVKATO CVRRY A QVATVOR ALBIS ib. v. 17.
 EQVIS) Aureo curru, habet Florus, *Picturato in Triumpho* lib. i. c. 5.
 Scipionis Appianus: quomodo & in Aureliani apud Lafrerium
 Deorum expressae atque effigiae sunt imagines: Gemmato
 Pompejum in vectum, scribit idem; ἀματι διαπεπῶς νεοσμένῳ,
 curru magnifice exornato, Plutarchus *Æmilium*. Insuper currus
 erat laureatus, ut nihil non in hac pompa. Quatuor equis tri-
 umphandi morem, ad Hetruscos itidem refert Florus. λευκῶ
 πτερίπῳ albis quadrigis Camillum primum triumphasse, scripsit Zo-
 naras, ut & Auctor de Viris Illustribus, Cap. xxiii. & Plutar-
 chus: quem tamen in hoc errasse, insequentium seculorum
 exempla manifestum reddunt, quod neminem vel ante Camil-
 lum vel post illud fecisse putavit. Nisi haec quae sequuntur
 verba: ἰσθὸν γὰρ ἠγάθησαν τὸ τοῖστον ὄχημα τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τῶν
 θεῶν

θεῶν ἐπιπεφύμισμένοι, *Sacrum enim eum currum habent Deorum regi & patri dicatum*, referenda forte ad currum sint, quem ex aliqua Iovis desumerit æde: sicut & *Barbium* video dubitanter adserere. Eos enim Diis consecrari solitos, idem (m) Pag. 33. ille in *Romulo* testatur, inquit. (m) ipsum inter reliquam prædam ex *Camerio* attulisse τῆς πρῆτης χαλκῆν, currum æneum, quem in templo *Vulcani* dedicavit. De *Elephantis*, *Tigribus*, *Leonibus*, *Cannibus*, *Cervis*, quibus aliquando triumphatum, luxu præsertim magis magisque in Urbe invalescente, prolixè alii; in quibus & *Demsterus* est, ad *Antiquis. Rosini*, pag. mihi 1042.

FEREBANTVR ETIAM AVREÆ CORONÆ, QVIBVS IMP.) *Plutarchus* denuo: *Sub his corona aureæ quadringentæ numero translatae, ἕς αἱ πόλεις ἀρξεία τῆς νίκης τῷ Διμίτῳ μετὰ πρεσβειῶν ἐπέμφαν.* Et apud alios exempla eius extant infinita. (n) Lib. de Provinciales *Tertullianus* nuncupat, (n) simul magnas & ponderosas eas fuisse innuens, cum inquit: *Sunt & provinciales aureæ, imaginum jam, non virorum, capita majora quærentes*: quas male ibi ad *Sacerdotum provincialium coronas* trahit *Jacobus Pamelius* pag. 266 edit. Paris. 1635. Offerebantur scilicet à sociis & subditis honoris & gratulationis causa. Progressu vero temporis, quod munus primo fuit, hoc onus esse cœpit, conflato inde *Auro coronario*: quod non jam in victoriis solum & hostibus superatis, sed quotiescunque ea opus esset, vel initio principatus, aut cum filius nasceretur Principi, aut adoptione facta, aut si alia aliqua pompa id videretur exigere, collatum à subditis, imò imperatum iisdem: Ut similiter ostensum pluribus est à *Iusto Lipsio* lib. 2. de *Magnit. Rom.* cap. 9. *Demstero* dicto ad *Rosin.* loco, *Wolffgango Lazio*, *Reip. Rom.* lib. 11. cap. XIII. & libro IX. pag. 939. *Marcello Donato* in *Scholiis* ad *Histor. Rom.* *Scriptores* pag. 510. *Carolo Paschalis* lib. 8. de *Coronis* cap. VI. Vbi

Vbi tamen perperam illa *Salviani* lib. vi. de *Gubernat. Dei*: pag. 248. edit. Norib. 1623.
Aurum quod pendimus, munera vocamus. Dicimus donum esse, quod pretium est, & quidem pretium conditionis durissima & miserissima; eo refert: cum de tributo quod Barbaris ac hostibus Imperii sub muneris vel doni honestioribus vocabulis, dabatur, intelligenda esse, vel ipse contextus satis moneat, doceatque Vir magnæ eruditionis Conradus Rittersbusius Commentario ad eum locum pag. 259. ex Casauboni ad Spartiarum Observatis eruditissimis simul ipsum illustrans. Figuram vero coronarum, Impp. ea ratione præferri solitarum Onuphris in ipsa Triumphii descriptione æneis formis excusa, facit radiatam, qualis in hoc Augusti nummo conspicitur: de qua plura aliquando diximus, Libello nostro de Coronis pag. 3. (o)

(o) (Edit.)
 Helmstad.
 1662.

TOGA PURPUREA TRIUMPHALI AVRO INTERTEXTA (p) pag. 417 edit. Lugd. Bat. 1621.
 AMICTVS) Plin. lib. 9. cap. 36. Purpura omnem vestem illuminat: in triumphali miscetur auro. Iovis Opt. Max. ornamentum vocat Livius lib. x. cap. vii. Iovis exuvias, Suetonius Augusto, cap. xciv. Tunicam Iovis, Iuvenalis Sat. x. vers. 38. Capitolinam palmatam Flavius Vopiscus; (p) vel propter eam, quam

H

quam habebant inter se, ista Iovis & hæc picta toga similitudinem; vel quod è Capitolio à triumphantibus sumeretur: ut jam ante Rycquium & Ferrarium, Iohannes Britannicus observavit, ad Satyrici illius verba. Quanquam quæ ab ipſis ex Capitolino & Lampridio, adducuntur, de triumphantium proprie non loquantur veste, sed de Consulari & Imperatoria. Pompejus Appiano *Alexandri Macedonis Chlamyde*: *Vespasianus vero & Titus Iosepho* δάφνη μὲν ἐστὲ φανόμενοι, πορφύρεας δ' ἐσθῆτας πατρῆας ἀμπεχόμενοι, lauro quidem coronati, amicti autem patria veste purpurea, memorantur triumphasse. Et est quidem apud Pancirollum *de Habitu Imperatoris* peculiaris titulus, & in eum Salmuthi commentatio: insperfitque ejus generis plurima annotamentis suis ad *Sidonium Apollinarem Iohannes Savaro*. Imaginem vero togæ illius pictæ seu triumphalis ex nummo quodam Augusti Imp. præter Rycquium exhibuit *Jacobus Guiberius* Lib. 1. de Vet. jure Pontificio, pag. 221. cujus typum gerit, qui à nobis hic adjectus est.

ib. v. 30.
(9) lib. 8.
cap. 1.

IN CAPITE LAVREAM SEV AVREAM) Duorum generum erant triumphales corona, inquit Paschalius. (q) Priorem locum obtinuit illa, quam exercitus Imperatori dabat, scilicet argumentum judicij de suo duce sui. Hujus duæ fuerunt species; una laurea, quam triumphans capite gestabat: altera AUREA, id est ex auro effigato in speciem lauri. Alterius generis fuerunt illa, quas provincie ductori exercitus Romani, cum is è militia domum redibat victor, gratulationis ergo certatim mittebant. Hoc genus coronarum triumphanti præferabatur. E duabus prioribus, illa, que erat laurea, id est, contexta seu plexa è duobus ramulis lauri, caput triumphantis evinciebat. At illa AUREA, proprie dicebatur insignis laurea; quandoque insignis corona triumphalis. Hanc servus publicus, eodem quo triumphator curru vectus, gestabat super caput ejus. (r) — Eam triumphalis Dux domum suam non deferabat, sed perfectò

(p) Ibid.
cap. 3.

perfecto prope triumpho, triumphali curru vectus, deferbat ad Iovem, eamque in ipsius gremio deponebat. — Nec tantum apud Iovem Capitolinum hæc corona deponeretur, sed & alia numina, apud ejus scilicet adem, cujus opere rem confecerat. — Illa altera vere laurea, quam triumphans capite gestabat, veluti splendidissimum domesticæ virtutis insigne, summa cura domi asservabatur: eamque persæpe proferrî mos in veterè republica receptissimus fuit. Itaque quoties res magna peragebatur, — tunc vero vir triumphalis in publicum egrediebatur, sua corona non tantum conspicuus, sed & venerabilis. Quæ comparare forte operæ pretium fuerit, cum iis, quibus *Hyginus* de Capitolio, pag. 247. iique ipsi, qui alias de Triumpho scripsere, hunc ritum illustrent: præsertim cum sibi ipsi non constare hac in parte videatur *Paschalius*, dum eodem cap. III. libri VIII. præmittit: *Iovem Capitolinum non tantum laurea corona cultum, quæ facile arefcit, sed & illa insigni specie, hoc est amplitudine vel materia.*

LAVRVM DEXTRA, SINISTRA EBVRNEVM SCEPTRVM) *ibid.* v. 227

Ita etiam depingi curavit in sua descriptione Onuphrius: at in nummo *Traiani* subjecto laurus in manu sinistra, sceptrum in manu dextra cernitur. Et quamvis apud *Plutarchum* *Æmilius* dicatur δάφνης κλάωνα τῆ δεξιᾷ protendisse; & apud *Zonaram* Triumphans depingatur τριανόντῃ δάφνης ἀναδυσσάμενος, καὶ κλάδων κρατῶν ἐν τῆ δεξιᾷ, laurea redimitus & ramum dextra tenens: tamen id fieri potuit, cum sceptro haud utebatur. Nam alterum illorum interdum neglectum, & hæc auctorum verba, quæ sceptrum omittunt, & nummus *Antonini Pij* mox subijciendus, in quo laurus non compareret, ostendunt. Ipse *Appianus*, cum in *Punicis* inquit, vertente *Sigismundo Gelenio*: pag. 44.

Mox Imperator invehitur curru picturato, redimitus gemmata corona aurea: Amicitur autem toga clavata purpurea: Manu gestat sceptrum eburneum & virgam lauream, quæ apud Romanos signum

est victoria : non addit, num dextra vel sinistra hoc vel illud gestarit. De sceptro vero præ aliis dignissima lectu habet Thomas Reinesius Epist. xxiii. ad Christ. Ad. Rupersum pag. 77. Iovis insigne vocat Servius ad Eclog. Virgil. x. De quo Mythologi, Phornusus De nat. Deor. pag. 49. Albericus, de Deorum Imag. pag. 313. & Georgius Pictorius, Apotheos lib. 1. pag. 10. videndi. Aquilã eidem supersedisse, putat Isidorus, ob indicium, quod per victoriã quasi ad supernã magnitudinẽ accederet. Orig. lib. 18. c. 2.

pag. 240.
edit. Basile

ibid. v. 25.

LICTORES CVM FASCIBVS LAVREATIS) De Licetoribus & fascibus cumprimis operose egit Lipsius lib. 1. Electorum cap. 1. De laureatis fascibus, Sigonius lib. 2. de Antiquo jure Provinc. cap. 7. Lazius lib. 2. cap. 4. & lib. 9. cap. 20. Paschalius de Coronis lib. 8. cap. x. Formam istorum videas apud Gutherium dicto libro pag. 45. In Inscriptiõnibus Petri Apiani & Bartholomæi Amantij pag. CCXL. & prout ipsos lauro circumdedere, apud Lazium & in Delineatione Triumphu Onuphriana. Utebantur illis belli Duces statim ab eo tempore, quo Imperatores ab exercitu erant proclamati. Peracto vero triumpho detracta fascibus laurea dabatur Iovi Capitolino : ut Plinij & Obsequentis testimoniis

monii probat *Paschalius* lib. 8. cap. 2. *Lipsius* insuper ex *Dione* & *Seneca*, *Comment.* ad II. *Taciti Annal.* pag. 91.

QVIDAM DEVICTIS HOSTIBVS INSVLTANS) *Appianus* Pag. 12. 5. in *Punicis* Ipsum Imperatorem precedunt lictores paludati. & chorus citharistarum ac Sathyrorum, Etrusco more cinctorum, ornatorumque coronis aureis, qui pariter incedunt cum cantu & tripudio. Ludiones ipsi vocantur, opinor ideo, quia Etrusci Lydorum coloni sunt. Horum in medio quidam stolatus ac purpuratus, ornatusque monilibus & torquibus aureis, gesticulatur ad movendum risum, tanquam insultans hostibus *Cicerias*, *Manducos*, *Petreias*, quos risus excitandi gratia unà hic adhibitos, apud nonnullos cernas, ad *Circi* potius, quam *Triumph* pompam, referendos crediderim.

PONE TRIUMPHANTEM QVIDAM PUBLICVS MINISTER) οἰκίτης δημόσιος *Zonara*, apud quem illa *Tertulliani* (1) brevius; ὀπίσω βλέπει, retro vide: quæ *Pancirollus* (2) Respice futura. & hominem te esse cogita. Tantum ut hominem se esse in illo sublimissimo curru admoneretur triumphans: qui hoc magis gaudebat, tanta se gloria coruscare, ut illi admonitio conditionis suæ esset necessaria: prout idem ille doctissimus *Ater*. Unde *Isidorus* (u) cui carnifex est minister ille: Quod vero à carnifice contingebantur triumphantes, id erat indicio, ut ad tantum fastigium evecti, mediocritatis humana præmonerentur. Accedebat & alius ritus, *Plinio Majori* observatus; (x) annulus scilicet in digito ferreus, equam faciens fortunam & triumphantis, & servi coronam sustinentis. De quo plura suggerere queat *Iohannes Kirchmannus* libro de *Annulis*, cap. xv. Uti superiora illa comprobant *Pamelius* ad ista *Tertulliani*, pag. 125. *Britannicus* ad *Iuvenalis Satyr.* x. (y) *Camerarius* *Horar. Suc-* (z) lib. xii. de rep. Rom. c. 5. (a) pag. 16.

nam ex auro gestans, & in digitis annulum ferreum; maximè cum, quos adducit testes, vel plane rem non tangant, vel
ibid. v. 18. in alia omnia eant.

APPENSA QUOQUE CVRRVI ERAT NOLA) Transcri-
(b) Plin. pfit hoc iterum ex *Zonara*, atque ita cum eo *Fascinum* omit-
lib. 28. c. 4. tit, illum *invidia medicum*, & *infantium aliàs custodem*: [b] qui
triumphantium currus, sub his pendens, credebatur defendere. U-
sum vero nolæ in damnatis ad supplicium deducendis ex-
plicant *Petrus Faber*, *Semestr. lib. 2. pag. 104.* *Hieronymus Ma-*
gius lib. de Tintinnabulo cap. xi. ubi & hominis hoc modo
ducti figura cum tintinnabulo est apposita: atque Franciscus
Swertzus ibidem in notis. *Angelus Roccha Commentar. de*
Campanis, Cap. 3. & novissime Henricus Arnoldus Stockfletch,
ib. v. 25. *Parte I. de Campan. usu, cap. xx.*

SEPIVS IN EODEM CVRRV ADDUCEBANTVR PVERI)
Verba *Zonara* hic denuo afferre supersedeo, ut & exempla
de *Paulo Emilio*, aliisque, quorum affatim alibi est,
Satis vero erit hoc confirmasse nummo *Antonini Pij*, extante
ap. *Ant. Augustinum pag. 42. num 1. & jam pag. superiore à*
nobis citato.

MAR-

MARCELLVM DEXTRO, NERONEM SINISTRO FUNALI) Pag. II. v. 2.

Quadriga constabat quatuor equis, aliuertis, ut *Silius* loquitur, *Æquata fronte & concordia currere freno*. In his medierant ζυγοί, οἱ ὑπὸ τῷ ζυγῷ ἵπποι qui jugo subiciebantur, jugales: quos inter erat ῥυμός live *temo*, τὸ μέσον τῶν ἵππων ζύλον, ᾧ συνδέεται ὁ ζυγός, *medium lignum, cui jugum erat annexum*. Latera ipsorum stipabant duo alii, παράωροι dicti, Latine *funales*, οἱ παράζευγμένοι ἐκτὸς τῆς ζυγῆς ἵπποι, *extra jugum loris & catenis recti*: ut ad diversa *Homers* loca ejus habet *Verus Scholiastes*, *Diadymus* vulgo putatus. (c) Quibus consona tradit *Julius Pollux*, *Onomastici* lib. I. cap. x. cui οἱ ἐκατέρωθεν ἵπποι, equi ab utraque parte juncti, insuper sunt παράωροι, σιραφόροι, καὶ σιραῖοι, *adjutores, catenam deferentes*. Ex quo jam videre est, quomodo hic *funalium* alius sit *dexter*, alius *sinister*: id quod & *Nummi* allati declarant. An vero huc pertineat, quod in numismatis *Augusti* quatuor junctis ad currum elephantis totidem insidere conspiciantur pueri; ut *Levinus Terrentius* ad *Suetonium* (d) (ex cujus *Tiberio* hęc *Onuphris* mutuatus est) existimavit; & annon potius illi rectores elephantorum sint statuendi; relinquimus disquirendum. Interim sine causa *Torrentium* carpit *Marcellus Donatus*, eundem hunc locum explicans, (e) quod *funalem equum* appellarit σιραῖον, cum is auctoritate *Pollucis* se tueri poterit. Magis ridiculum est, quod hic *funales equos à fune seu face* denominatos est arbitratus; quod his *insidentes, ante cursum triumphali lumina gestarint*. De asserta vero quadrigarum ratione videri super hęc possunt *Iohannes Argolus* *Notis* in lib. I. *Pauviny* de ludis *Circens.* pag. 35. *Nicolaus Pinellus* ibidem pag. 105. *Henricus Valesius* in *Excerpta ex Damasceno*, pag. 71. & *Thomas Reinesius* lib. III. *Variarum*, pag. 634.

MILITES CARMINA PATRIA SALIBVS ET RISV) Plutar. ibid. v. 1. 13.
chus in Emilio: (f) Ἐδαφνηφόροι δὲ καὶ σύμπας ὁ στρατός, τῷ μὲν ἄρματι (f) pag. 174.
Tom. I.

ἄρματα τῆς στρατηγῆς κατὰ λόχους καὶ τάξεις ἐπόμεινος, ἄδων δὲ, τὰ μὲν, ὡδὰς πιάς πατριὰς, ἀναμειγμένας γέλωτι· τὰ δὲ παιᾶνας ἐπικίβας, καὶ τῶν διαπυπραγμένων ἐπαίνους εἰς τὸν Αἰμίλιον, περιβλεπτοὺς ὄντα, καὶ ζηλωτὸν ὑπὸ πάντων. *Laureatus etiam universus exercitus centuriam & manipulum currum ducis profecutus est, partim carmina patria jocis mixta, partim cantilenas victorales, rerumque gestarum laudes, canebant in Paulum, quem suspiciebant omnes, & beatum censebant.* Quibus gemina scripsit Appianus in Punicis pag. 49. Triumphum Scipionis referens, & Livius in Triumpho Cn. Maulj, lib. 39. cap. vii. Alios excitavit Brissotius lib. iv. de Form. pag. 351. & seqq. ubi & acclamationes ipsas, & jocularia carmina legas, quæ nonnunquam in Imperatorem sat amarulenter sunt effusa: quod res simplex esset triumphus, & in eo magna jocosorum licentia, ut Appianus ibidem. Adde quæ Vir Cl. Iohannes Saubertus utiliter observavit, ad B. Parentis sui Prodigium Philologiæ sacræ, ubi & hunc & alios ritus triumphales, à pag. 74. ad 88. perquisite recenset.

Pag. 13. v. 20

ALIQVOT CAPTIVORVM DVCES IN CARCEREM DVCI OCCIDI QVE IVBEBAT) Nec tamen semper. Nam *Perseas* regem *Emilius Paulus*, ejus misertus, ἐκ τῆς καλεμένης κάρκερε, εἰς τόπον καθαρὸν καὶ Φιλανθρωποτέρην διαστάν, ex carcere in locum mundum, atque humaniorem victus rationem transtulit teste Plutarcho Tom. II. p. 274. Et de *Pompejo* Appianus in *Mithridat.* pag. 340. *Vbi in Capitolium venit, neminem captivum necavit, ut triumphatores alij, sed publicis impensis remisit quemque in suam patriam, exceptis regijs, è quibus solus Aristobulus mox interemptus est. & post eum Tigranes, Zenobia item ab Aureliano triumphata, vivere concessum est: ferturque vixisse cum liberis,* inquit *Trebellius Pollio* (a) *matrona more Romana, data sibi possessione in Tiburri, &c.* Interim hæc omnia pro victoris libidine fiebant: ceu etiam *Petro Fabro* demonstratum lib. 2. *Semestrium* pag. 31. & seqq.

(a) pag. 348. edit. Lugd. Bat. 1621.

IMPE-

IMPERATOR IN CAPITOLIVM IRE PERGEBAT) Pag. 13. v. 22

Ubi τῆς πομπῆς τέλος, pompa finis, secundum Iosephum. Id vero C. Caesar triumpho Gallico ascendit ad lumina, XL. elephantis dextra ac sinistra lychnuchos gestantibus, testante Svetonio: (b) atque ut Dio narrat, (c) τὰς ἀναβασμὰς τὰς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τοῖς γόνασι ἀναρρῖχόμενος, per gradus in Capitolium genibus ascendens. Quod ne præter consuetudinem factum existimemus, rursus illi gravissimo Historicorum etiam Claudius Imp. de Britannia triumphans, inducitur & reliqua & hoc fecisse κατὰ τὸ νομιζόμενον, pro more, ἀναφερῶν αὐτὸν τῶν γαμβρῶν ἐκατέρωθεν, levantibus eum utriusque generis. (d) Prolixo enim, nec exili erat corpore, (e) ut sine illorum ope dubio procul tot gradus haud potuisset genibus emetiri. Et Capitolii quidem Ornamenta & Aedificia persequitur aliquot capitibus Bartholomæus Marlianus; Topographiæ Urbis lib. 2. pag. 18. & seqq. Idemque fecit, cuius ante quoque meminimus, peculiari de illo Commentario Iustus Rycquius: qui primo Gandavi 1617. prodiit; & nuper Lugduni Batavorum est recusus; (f) sed ita ut alteram adhuc eius partem desideremus, qua agere constituerat de Ritibus Capitolinis sacris profanisque

b) In vita eius p. 47.
c) lib. 47. pag. 224.

d) lib. 60. pag. 680.
e) Sveton. in Claud. cap. 30.

f) An. 1669.

TUNC TAURORVM ET ALIARVM HOSTIARVM Pag. 14. v. 1

MACTATIONES) τινὰς πλετὰς exprimit Zonaras, quæ Hesychio sunt θυσιάαι μεγίσται καὶ πριωτέραι, δὲ τῶν γινομένων εἰς αὐτὰς δαπανημάτων, sacrificia maxima & præstantiora, ab impensis quæ in ea fiebant. Id quod de tauris sacrificare est Servio, (g) τὰ ἐπιένικια θύειν, Palyano. (h) Iosephus vero à quo ista accepit Auctor: ἐκεῖ δὲ, inquit, ἀπεγγέλη τέλος ἔχων, καὶ πάντες εὐφύησαν, ἢ χολῶ τῶν θυσιῶν, ἃς ἐπὶ ταῖς νομιζομέναις καλλιερῆσαντες εὐχαῖς, ἀπέσταν εἰς τὸ βασιλεῖον. Postquam autem Simonem vita finem habere nuntiatum est, omniumque favor secutus, tunc hostias inchoavere: hisque secundo per vota solemnia omne peractis, in palatium recessere.

(g) Ad. iv. An. p. 362.
(h) Strateg. lib. v. p. 359.

sero. Ubi *εὐχῶν* nomine & preces possunt intelligi, communiter à Triumphante hic adhibitæ: cuiusmodi hæ apud Blondam sunt: (i) GRATIAS TIBI IVPITER OPTIME MAXIME, TIBIQUE IUNO REGINA, ET CÆTERI HVJVS CVSTODES HABITATORESQVE ARCIS DII, LIBENS LÆTVSQVE AGO, RE ROMANA IN HANC DIEM ET HORAM PER MANVS QVOD VOLVISTI MEAS SERVATA BENE GESTA QVE. EANDEM ET SERVATE, VT FACITIS, FOVETE, PROTÉGITE PROPITIATI, SUPPLEX ORO. Quamvis & vota, in extremo belli discrimine vel ipsa dimicatione à Ducibus & militibus nuncupata, hîc sole-
 rent persolvere: quod *Onofander* (k) vocat τὰ νενομισμένα χαριστήρια μετὰ τὴν τῷ πολέμῳ πασιπλῆ νίκην ἀποδιδόναι, vota nominata victoria plene reportata reddere. Qua ratione Aurelianus Imp. curru quatuor cervis juncto, qui Gothorum regis fuisse dice-
 batur, Capitolium apud Fl. Vopiscum legitur (l) inuectus, ut illic caderet cervos, quos cum eodem curru captos, votiſſe Iovî Opt. Max. ferebatur. Quam votorum & nuncupationem & oblationem *Briffonius* lib. i. de Formulis pag. 99. & seqq. *Jacob. Philippus Thomasinus*, Libro singulari de Donariis & Tabellis votivis. *Wolfgangus Lazius* lib. ii. Reip. Rom. cap. vi. & Vir magnus *Iohannes Strauchius*, jam inclytæ *Giessena* grande decus, Commentat. in Legem sing. Cod. de Votorum oblatione, (m) accurate pertractant: Uti antiquum sacrificandi ritum, ex vetustis monumentis diligenter expressum, *Onuphrius* noster exhibet, lib. ii. de Ludis Circ. pag. 90. tum *Iohan. Baptista Casalius*, parte iii. de Antiquo Urbis splendore cap. i. ac *Iohannes Saubertus* e-
 lucubratissimis de Veterum Sacrificiis Collectaneis cap. xviii. & nos, prout jam quidem possumus, ex nummo *Domitiani* elegante

(i) Rom. Triumph. lib. x. p. 167.

(k) Strateg. cap. 33.

(l) pag. 386

(m) Edic. Brunsvig. 1667.

elegante apud *Jacobum Gutherium* pag. 228. Ubi & pag. seq. ex *Columna Trajani* exquisitissimam ejus habes figuram.

DONARIIS QVIBVSDAM DEDICATIS) Quæ Pag. 14. v. 2
 rursum *Zonara* sunt ἀναθήματα: dicta *B. Augustino* lib. iv. Quæst.
 supra Num. Quæst. 41. (n) à rebus quæ vota & persolutæ, hoc est, (n) Tom. 1.
 promissæ & redditæ, sursum ponebantur in templis, ἀπὸ τοῦ ἀνω τι- pag. 250. c.
 θεῶν, h. e. sursum ponere, vel figendo, vel suspendendo. Quemad- dit Basil.
 modum *L. Marcius*, ille *Scipionum* in *Hispania* victor, *Clypeum Asdru-*
balis ex auro supra fores *Capitolinae adis* fixit. *Plinius* lib. 35. cap.
 III. *L. Scipio* tabulam victoriae suæ *Asiaticæ* in *Capitolio* posuit. I-
 dem 6. cap. iv. *M. Claudius Marcellus* Torquem aureum magni
 ponderis de prada *Bojorum* & *Insubrum* *Jovi* in *Capitolio* dedicavit.
Livius lib. 33. cap. 22. *L. AEmilius* de *Gallis* triumphans τὸ
 μὲν *Καπιτώλιον* ἐπέσκηψε ταῖς τε σηματαῖς καὶ τοῖς μανιάκοις, *Capitolium*
 signis eorum *militariibus* & *armillis* ornavit. *Polybius* *Histor.*
 lib. 2. (o) *Pompeius*, tertio triumpho suo vi. pocula *murrhina*, (o) pag. 119.
 sive primum in *Urbe* inducta, *Jovi Capitolino* dedicavit. *Plin.* edit. d.
 lib.

lib. 37. cap. 2. *Augustus Imp. sedecim millia pondo auri in cellam Iovis contulit.* Sveton. cap. xxx. vitæ ejus. *Alexander, teste Lampridio, Tunicas Persicas in Capitolio locavit.* Alii vero etiam aliis templis sua dona intulere, ex ipsis quoque militibus: quorum gladii bene de bello cruenti & meliores homicidæ, ut Tertullianus lib. de Resur. carnis ait, (p) laudem nonnunquam sua consecratione pensabant: sicuti pluribus hoc omne testimoniis Auctorum, Nummorum & Lapidum illustrat, modo dictus *Thomassinus*, nominati libri capp. xxi. & xxii. & *Rycquius* citati item de *Capitolio* Commentarij capitibus ultimis. Ut de *Anathematis* voce legi ulterius potest *Dionysius Peravius* in *Miscell. Exercitat. advers. Salmasium*, cap. xiiii. & seqq. & *Fridericus Lindenbrogius* Glossario in *Cod. LL. Antiquarum*, pag. 1353

(p) Cap. 16. pag. 390. edit. Paris. 1641.
 pag. 14. v. 3. CVM IN PORTICIBVS IBI COENATVM) Hoc itidem habet Zonaras. *Appianus* autem, in *Punicis* refert, (q) *Scipionem* finita pompa amicis in templo ex more epulum dedisse: *Dio* (r) *Tiberium*, cum ovans urbem esset ingressus, epulum partim in *Capitolio*, partim in aliis Urbis locis præbuisse: *Josephus*, (s) *Vespasianum* & *Titum*, peracto triumpho in palatium recessisse, & alios, quidem epulis excepisse, aliis vero domi fuisse instructos conviviorum apparatus. Apud quem item legas, militibus etiam ante triumphum, priusquam ingrederentur urbem, ex more prandium ab Imp. parari solitum. *Posidonius* vero apud *Athenæum* (t) auctor est, Cœnam illam in *Herculis* fano fuisse præbitam, apparatu plane *Herculeo*. *Mulsu* enim affusum, & pro edulis fuisse carnes fumo duratas & elixas, & hostiarum nuper mactatarum assas partes abunde multas. Ubi *Dalechampius* in *Notis* (u) addit: *Herculem Triumphalem* fuisse in foro *Boario*, sic dictum, quod dum triumphum agerent, palmata triumphalique veste ornaretur. *Plinius* denique scribit, (x) & *Triumphantium*

(q) Init. l. 55.
 (r) Dio lib. pag. 979.
 (s) lib. 4. cap. 13.
 (t) pag. 730.
 (u) lib. 33. cap. 7.

phantum corpora minio illini solita, quod Deorum simulacris is color esset, (propter aetheris videlicet similitudinem, ut Servius (y) exponit) idemque addi in unguenta cæna triumphalis confuevit. Conferv. quæ Petrus Faber observavit Semestrium lib. 1. pag. 35. & Bulengerus lib. 11. de Imperatore cap. 33. ut & quæ de Græcorum triumphali festiuitate habet Ioh. Meursius Græciæ Feriatæ lib. 111. pag. 110. in voce ἐπιβία. De porticu vero Capitolina vide Tacitum Histor. lib. 111. cap. 71. Dionysium Halicarn. Antiq. Rom. lib. 4. pag. edit. Lugd. Lat. 312. & ex recentioribus Georg. Fabricium Romæ suæ pag. 174.

VESPERI TIBIIS ET FISTVLIS ANTECEDENTIBVS) Ib. vers 30
 Adde & facibus : velut de Cesare refert Dio (z) qui triumphis diebus ex more peractis, vltima post cænam soleis induitus, (z) lib. 43 pag. 24
 καὶ ἀνθισι παντοδαπῶν ἐπιφανώμενος, omnifaribusque floribus coronatus, in forum suum prodierit, atque inde domum vectus sit, comitante ipsum toto fere populo, & (quod supra ex Svetonio quoque factum vidimus, ipso in Capitolium ascendente) πολλῶν ἐλεφάντων λαμπιδας φερότων, multis elephantis faces præferentibus. Sic enim veteres gaudium suum testari solitos, siue publice, siue privatim læti quid obtigisset, exemplis comprobant, Casaubonus ad istum Svetonij locum pag. 55. & ad alium. Eiusdem, pag. 411. Idemque in Persium pag. 460. & seq. Petrus Faber, Agonistici lib. 2. pag. 146. 4. Jacobus Pontanus in Atticis Bellariis, ex Marzini de Roa Singularium lib. 2. cap. 16. & vel unicum Ciceronis apud Plutarchum, (a) evidenter ostendit. (a) In Vita Ciccr. pag. 87
 Quem, cum se disturbata Catiline conjuratione domum reciperet, ciues, ut quosque præteribat, acclamationibus & plausibus exceperunt, Seruatorem & Patriæ patrem appellantes. Via crebris lampadibus & facibus, quas accenderant præ foribus, colucebant. Prælucebant ex tectis matronæ ornandi & contemplandi

13 ενυδρατοικαυεαι ποτ causa

causa Ciceronis. Cujus modi, quin in tanta lætitia pariter factum sit, dubitari minime potest.

Pag. 17. v. 7.

CONSVLES INVITARI AD COENAM) Meminit hujus moris, qui apud *Valerium Max.* invenitur lib. 2. cap. 3. similiter *Plurarchus in Quæst. Rom.* (b) ad Quæstionem: Δία τι τὰς θριαμβεύσαντας ἐπιώντες ἐν δημοσίῳ παρηγόρευον τὰς ὑπάτους, καὶ πένοντες παρεκάλεον, μηδὲ εἰσεῖν ἐπὶ τὸ δεῖπνον; *Cur, cum publico epulo exciperent eum, qui triumphum duxisset, à Consulibus missis internumtis precebant, ne ad cœnam venirent?* Unde simul hoc colligere est, à Magistratu Triumphatorem, non istum ab hoc, convivio fuisse exceptum. Quod & *Petrus Crinitus* testimonio suo communit, lib. xxiv. de *Honestâ disciplina* cap. v. annexens alia quædam, non minus observatu utilia, ad comprimendum etiam hoc in loco Triumphantis factum, à S. P. Q. R. inventa. Nempe, cum illis quidem pro instituto majorum convivium dapibile atque magnificentissimum in *Capitolio* pararetur, ne forte animus eorum nimis offerretur, aut immodestius in majore fortuna insollescere, prope assedisse servulum, qui subinde in convivio diceret; *MAGIS SERVO TUO PAREO, QUAM TIBI*: quo velut probro admonitus seipsum, atque hominum conditionem æquo animo estimaret.

Pag. 19. v. 2.

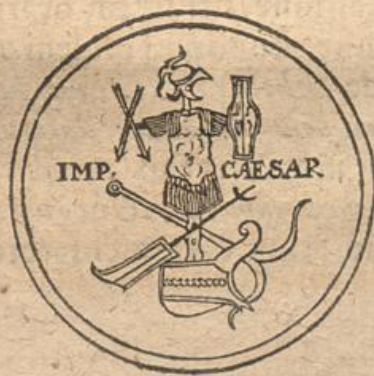
AD OMNIA TEMPLA PVBLICAE SUPPLICATIONES FIERENT) Supplicationum duas fuisse causas, jamdudum annotatum *Gutherio* est, lib. 1. de *Vet. jure Pontif.* cap. 36. & lib. 4. cap. 16. Vnam ad avertendum malum, quod immineret, alteram ob rem feliciter administratam. Hæc apud Romanos honor erat, qui una cum Imperatoris nomine decernebatur. Scilicet cum Senatus populo Deum templa, aperiri, ac gratias Diis Imp. nomine agere jubebat, teste *Sigonio* lib. 11. de *Antiq. Jure Provinc.* cap. iv. Sicque triumpho erat prærogativa, quam decerni sibi Imp. postulabant

bant ad existimationem magis, quam ad Deorum gratulationem. Petebatur vero à Senatu hujusmodi fere verbis: UT IMPERATORI OB RES DUCTV AVSPICIO-QUE SVO PROSPERE GESTAS DIIS IMMORTALIBVS HONOR HABERETVR, IPSIQVE DECEDENTI DE PROVINCIA EXERCITVM SECVM DEPORTARE LICERET. Inde supplicationes primum per unum diem decretæ, deinde plurium dierum cumulo adactæ, laudi & gloriæ ejus concedebantur, ob cujus victoriam fiebant. Dierum enim cumulus non Deorum honori, sed hominis dignitati accedebat. In quibus decernendis Senatus etiam præscribere consueverat, quot hostiis in quasque supplicationes sacrificaretur. Dies vero isti erant otiosi, quibus in concionem non coire, vel cum populo agere licebat. Temperabant item à iurgiis & litibus, vincitisque vincula demebant. Ibant per urbem pueri coronas gestantes, hymnosque in Deorum honorem concinebant; vel majores XII. annis, omnes coronati & lauream in manu tenentes, supplicabant. Senatus etiam in hac supplicationis pompa se solemniter conferebat ad templa Deorum ibi sacrificans. Omnis autem populus dies festos agebat, Diis gratias agens pro spe victoriæ quæ effulgebat. Ut quidem pluribus persequuntur Jacobus Gutherius & Carolus Sigonius dictis locis: *Fungerus* in Etymologico, voce *supplicatio*. *Briffonius* de Formul. II. pag. 207. *Alexander ab Alexandro* lib. v. Gen. Dier. cap. 27.

TRIVMPHV M NAVALEM, QVI CONCEDEBA. Pag. 19.
TVR IMP.) Hunc tam accurate descripsit Celeberrimus ^{v. 12.}
Schefferus, lib. IV. de *Militia Navali* cap. II. ut eo amandasse
lectorem sufficiat. Summatim vero ut ejus pauca ex illo co-
gnoscas.

gnoscas : Imperator primum navem laurea coronatam mittebat Romam, victoriæ nuntiam. Post suas naves mittebat, decoratas spoliis navalibus, vel ipse etiam una proficiscebatur, subvectus nave maxima totius classis, suæ aut captivæ, eaque splendidissime ornata. Naves istæ etiam palmis coronabantur additis fertis & coronis. Ducebat vero secum & hostiles naves, puppibus suarum religatas, plenas & ipsas tabulis ac spoliis. Adventanti Romani procedebant obviam, non plebei modo, sed & Sacerdotes & Magistratus : ad quos cum appulisset, sistere navim atque descendere in terram solebat. Tum Senatui adibat, & ut triumphare sibi liceret, orabat. Neque enim sine ipsius decreto triumphum habere fas erat. Impetrata triumphandi licentia, pompa ipsa instituebatur. Ac primum quidem, ut in terrestri triumpho, præcedebant liciores : sequebantur alij cum cereis, alij cum tibiis, qui modos classicos ac nauticos canebant. Hos excipiebant tabulæ, imaginesque marium aut fluminum, in quibus prælia commissa fuerant ; deinde arma spoliaque navalia, inque his præsertim rostra, quæ plaustris vehebantur una cum captivis armis. Immiscebantur etiam acrostolia, cæteraque navium ornamenta. Post hæc sequebantur tabulæ, in quibus numerus captarum navium, fortassis & figuræ. Succedebat capta pecunia, itemque coronæ dono datæ à socijs. Pone ibant captivi piratæ, præfecti navium & duces. Quos omnes tandem sequebatur Imperator ipse, curru emnens, togam pictam indutus. Num & coronatus fuerit, & si fuit, an lauream vel aliam habuerit coronam, non est notum. Post currum ibant milites navales classariivæ : tum gubernatores, cæteraque turba nautica, laureis ornata. Deducebatur ad hunc modum pompa per plateas publicas ad Capitolium, & rite ibi peractis sacrificiis, Imperator aliquid

ex spoliis dedicabat Diis, in primis rostra, quæ & in templis suspendi, olim mos erat. Aliquando naves integras consecrabant, veletiam in honorem Deorum cremabant. Postea cæteræ naves subducebantur, vel in Navalibus, vel in campo Martio. Ad postremum signa quoque alia victoriarum erigebantur, spoliis navalibus cæteris, cum primis vero rostris, exornata: quale fuit tribunal in foro, rostris navium ab Antiatibus captarum decoratum: magis vero Columna Duilii. Errexerunt & alia quoque Tropæa ex instrumentis navalibus & armis: qualia sunt anchoræ, gubernacula, tela, naviumque fragmenta; imo & Arcus. Demum præter ædes sacras & loca publica etiam privatas domos suas istiusmodi navium captarum rostris exornabant. Atque sic quidem *Schefferus*, & Scriptorum testimoniis, & Nummorum figuris singula corroborans. Quem cum videam, dum opusculo huic, *Nundinis Autumnalibus* alias destinato, atque huc usque festinanter expresso, nescio quæ cunctatio injicitur, in *Catalogo Operum* suorum, *Hamburgi* nuperrime *Lectionibus* ejus *Academicis* subnexo, inter prælo parata recensere eosdem de *Militia Navali* libros, ita autem, *mutatos & emendatos, ut pro plane aliis ac novis* sint habendi, non possumus non eos avide expectare. Interim Tropæi ex armis & instrumentis navalibus imaginem, etiam hic Augusti nummus, ex eodem quo plerique reliqui, gazophylacio à nobis depromptus, exacte repræsentat.

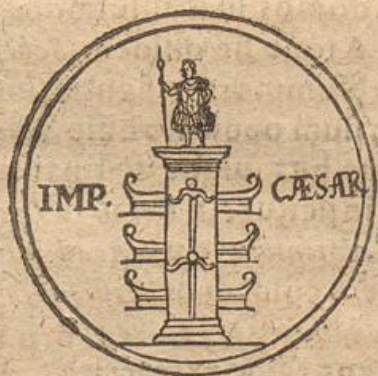

K

DVILII

DVILII STATVA CVM COLVMA ROSTRATA)

Cujus stylobatam, ea qua restituta est forma, cum ipsa inscriptione, & Lafrerius excudit: *Scripturam ejus fractam & mutilam*, ceu ipse de se scribit, *ita cum cura expressit, ut non ipsa Fides possit fidelius*, Justus Lipsius, *Antiq. Lect.* lib. 2. cap. xiv: Insigni vero Commentario explicavit, *Petrus Ciacconius*, notantibus id ipsum *Ant. Augustino*, *Dialog.* iv. *Antiq.* pag. 51. & *Alberto Miraeo* *Biblioth. Eccles.* parte 11. pag. 118. Nam librum ipsum haecenus non vidi. Reperitur quoque in nummis Augusti rostrata columna, cum ipsius statua, hac effigie:

OVATIONEM AB OVE) Alias derivationes collegerunt iidem, qui supra citantur, Etymologi: *Vossius* scilicet, *Martinius*, *Fungerus*, alique: uti ipsam ovationem seu ovantis actum pariter tangunt, nominati ibidem *Triumpho Scriptores*: Quem etiam, post de *Militia & Machinis bellicis* à se compositos libros, *ceus felacis belli clausulam*, daturum quondam fuisse ipsum *Lipsum*, testatur in *Vita* ejus *Franciscus Sverrius*. Ab ovatione vero *aurum ovatum* est, velut *ovatione quassum*, cujus *Persius* *Sat.* II. meminit; ubi *Commentatores* *Casaubonum*, *Britanni*

pannicum, aliosque vide. Quanquam ab *ovis* deductum inibi id aurum malit *Scholiasus Verus*: pag. 31. edit. Paris. 1613.

DIFFERT OVATIO A TRIUMPHO) Quibus de causis ovare Ducibus licuerit, & in quibus ovatio à Triumpho distincta fuerit; docuerunt etiam *Alexander Neapolitanus*, *Genial. Dier.* lib. vi. cap. 17. & in eum Nobilissimus *Tiraquellus*; *Marcellus Donatus Commentar. ad Svetonij Tiberium*, pag. 404. *Petrus Gregorius Tholosanus lib. vi. de Republica*, cap. xx. num. 30.

CVI FACILITATI APTAM VENERIS FRONDEM CREDIDERUNT) Non illius libidinosa ac procacis, sed bellacis, victricis & triumphaticis, ut vult *Paschalius* lib. vii. de Coronis cap. ult. inductus auctoritate *Claudij* apud *Tertullianum* de Corona, cap. xii. qui milites redimiri myrto scripsit; & *Masurij* apud *Plinium* lib. 15. c. 29. qui *Triumphantium coronam* dixit; *Euripidisque*, *Herculem*, aliosque viros fortes, myrto coronatos incessisse referentis. Quibus addi quoque posset *VENERIS VICTRICIS* titulus, in nummis sæpe inventus, si hi fortium Imperatorum, & non, quantum quidem ex *Adolpho Occone* liquet, *fæminarum* tantum essent; ut *Julia*, uxoris *Severi*, (d) p. 252. *Plantilla*, uxoris *Caracallæ*, pag. 266. *Julia Mamae*, matris *Alexandri Severi*, pag. 280. & *Cornelia Salonina*; uxoris *Gallieni*, pag. 326. Alias myrtum non solum *Veneris* fuisse frondem, sed & illorum omnium, qui *Veneri* celebranda operam impendunt, ut *Pætarum*; *Matronarum*, & *amantium*: imo & *Virginum*; *conviviis* dicatam & *publica lætitiæ*, idem *Paschalius* præcedentibus aliquot capitibus tradit: de quo & *Pamelius*, (e) ad illa *Tertulliani*, & *Dionys. Lambinus* *Comment. in Horatium*, aliique plurimi.

(d) Edit.
Plantin.
1579.

(e) pag. 164.
edit. Paris.

od. 25. lib. n

NOVISSIMVS OMNIUM, IUSTINIANI IMP. AV-
K 2 CTORI-

CTORITATE TRIUMPHAVIT FL. BELISARIVS) *Assuetus* eos honores, quos nemo abhinc annis sexcentis habuisse visus est, praterquam Titus & Trajanus, & alij, quicumque Imperatores in bellum euntes, barbaras gentes superaverant; Quæ Procopij de coverba lib. 1. Vandalicorum, è versione Raphaelis Volaterrani. (f)

Opag. 73.
edit. Lugd.
1594.

Siquidem spolia acque tropæa patefaciens, captivosque præferens, per mediam urbem triumphum egit, non quidem antiquorum modo, sed ex propria domo pedibus usque ad Hippodromum processit: inde rursum ad locum, ubi sedes erat Imperatoris. Erant enim spolia, quæcumque ad regis capti ministerium esse consueverunt, aurei throni, vehiculaq; quibus regis uxorem vehi mos erat; ornatu vario, plurimisque lapidibus pretiosis constructa: aurea quoque pocula, & alia omnia, quæ regis mensæ adhibentur: argentum præterea multarum talentorum myriadum: omnis denique regia suppellex admodum pretiosa atque admiranda, utpote à Gazericho quondam Romæ è palatio direpta: in qua & Iudeorum multe res nobiles, quæ olim à Tito Vespasiano, cum Hierosolymas cepit, Romam cum quibusdam aliis exportatæ fuerant. — Erant etiam inter triumphæ captivos Giltmer ipse, purpuream quandam vestem humeros amictus, una cum omnibus consanguineis, & Vandals, quorum proceritate corporum ac pulchritudine præstarent. &c. Et paucis interjectis: Paulo post Belisario decretus triumphus antiquorum more. Nam Consul factus est, curuli sella humeris captivorum invehitur argentea, Zonas aureas, aliasque ex spoliis Vandalorum divitias populo dispersit, quanquam rem novam facere visus. Scripsit autem Procopius ea, quorum esset ἀπόψεις, ut qui Notarius esset Belisarii & comes perpetuus; spectatque huc Paganini Gaudentij Disquisitione, Libro De seculi Iustiniani moribus Part. II. cap. 23. qua probat: More triumphandi non destituta fuisse Iustiniani tempora: & Triumphatoris titulus, in Justiniano Codice huic sæpe tributus; de quo Bulengerus lib. 1. de Imperatore cap. 34.

POST

POST QUEM NEMINEM AMPLIUS DE MORE PRISCO Pag. 18. v. 7.
 TRIVMPHASSE INVENI) Et triumphasse tamen fertur,
 præter *Heracium* (de quo deinceps) & fortassis etiam plures, *Io-*
hannes Comnenus Alexij F. attestante *Niceta Choniata* Annal. lib. 1. p.
 21. (g) & *Iohanne Cinnamo* Histor. lib. 1. pag. 21. (h) quamvis cur- g) Edit. Ge-
 rum triumphalem, ex auro compactum, auroque obductum, non ascende- nev. 1593.
 rit, sed imagine Dei genericis imposita, ipse crucem manu gestans b) Ed. Tra-
 pedes antecesserit: Ut imaginem *Trajani* olim curru triumphali ve- ject. 1652.
 xisse *Hadrianus Imp.* *Spartiano* dicitur, (i) cum *Senatus* ei trium- i) Ed. Lugd.
 phum detulisset, qui *Trajano* erat debitus. *Manuel* item hujus B. 1611.
 filius de *Hungaris*, ut iterum *Nicetas* xi. Annal. pag. 103. Qui pag. 7.
 & altera vice fuisset triumphaturus, nisi aëris tempestate & ter-
 ræ motu fuisset impeditus; testibus hoc eodem, lib. iii. Annal.
 pag. 130. & *Cinnamo* lib. iii. Hist. pag. 223.

QVIDAM REFERVNT HERACLIVM IMP.) Quem Pag. ead. v.
 splendide & *ἡγοραῖο* *ἑστῆ* *Constantinopolim* reversum, scribunt 11.
Michael Glycas Annal. part. iv. pag. 385, (k) *Constantinus Ma-*
nasses Annal. pag. 404. (l) *Zonaras* Annal. iii. pag. 79: qui i) Edit. Ba-
 à *Senatu* populoque *Byzantino* ipsum exceptum addit, *μὲν* in 1572.
ἰνὸν *ἑστῆ* *ἡγοραῖο*, *λαῖς* acclamationibus & plausu. *Historia Mi-*
scella lib. 18. pag. 567. (m) *Populus* civitatis audito ipsius adventu,
 intolerabili cuncti desiderio in *Leriam* illi una cum *Patriarcha*, &
Constantino Imp. filio ejus, egressi sunt, portantes ramos *oliviarum* &
lampades, laudantes eum cum gratulatione & lacrymis. *Accedens*
autem filius cecidit ad pedes ejus: & cum amplexatus eum esset, in-
 fuderunt ambo lacrymis terram. Hoc autem *populus* inspecto, univ-
 ersi *Deo* hymnos gratificos recitulerunt; sicque demum suscepto *Imperatore*,
 urbem exultantes ingressi sunt. Quæ ex *Theophanis* *H. storia* citat
Illustrissimus Annalium conditor, ad annum *Christi* 627 num.
 xxvi. Et dispiciendum, num huc forte pertineat *Heracly* num.

mus elegantissimus, à Lipsio lib. 111. de Cruce cap. xvi. exhibitus, in quo ipse curru insidens; crucemque sinistra gestans, collucentibus supralampadibus, conspicitur, additis hisce Davidis, ex Psalmo xci. *Super aspidem & Basiliscum ambulavit, & concalcavit leonem & draconem.*

POST AVGVSTI TEMPORA. RARO TRIVMPHATVM)

Pag. 29. v.
18.

Cesaribus jam tantis, ut possent triumphos conseruere: Sicut de Augusto ipso scite loquitur Florus, Hist. Rom. lib. iv. cap. xii. Sane, quomodo etiam nunc Romæ triumphalis gentilium pompa ad devotum Christianæ religionis cultum credatur redacta, dum Dei genitricis festo die, Christi Salvatoris nostri simulacrum ex Laverno in Esquilias ad Mariæ matris majorem adæm, quotannis ingenti plausu, solemnique processione defertur, universis cum suis faculis & luminaribus imaginem comitantibus, ex marmore Capitolino refert Laurentius Schradæus, Monument. Italiæ lib. ii. pag. 202.

Pag. 30. 21.

TRIVMPHALIVM ORNAMENTORVM VSVS HAC RATIONE PRIMVM INVENTVS) Verborum Dionis hoc experimentium, è versione Xylandræ & Leunclavij hic fere sensus est: (n) Agrippa quidem nomine, ob devictos Bosphoranos,

n) pag. 533.
edit. Ha-
nov. 1606.

supplicationem fuisse, nec tamen eum triumphum, etsi sibi decerum, duxisse, sicut nec initio quicquam de rebus à se gestis à Senatum perscripserit. Cujus, inquit, exemplum pro lege quadam acceptum, posteriores imitari, ne ipsi quidem senatum de re gesta certiores fecerunt; ἔτι τὴν πέρυσι τῶν νικητῶν ἐδέξαντο, neque triumphum oblatum susceperunt. Ideoque, ut ego censeo, nulli etiam alii, qui ejus similis esset, ποιῆσαι τὸ ἐδόθη, facere illud concessum, sed solis triumphalibus ornamentis sunt ornari. In quibus observandum duco, quod ait, ἔτι τὴν πέρυσι τῶν νικητῶν ἐδέξαντο, quasi æque aliàs in ipsorum, atque Agrippæ fuisset potestate; cum Onuphrius verbat: nec triumphum obtinuerunt. Dein, quod ultimis addit,

ὡς γὰρ καὶ ἐγὼ κρίνω, ut ego cenſeo, quæ ab isto plane ſunt omiſſa; licet innuere videantur, non omnes in ea fuiſſe ſententia. Plane ut, cum objici ſolet ex Svetonii Tiberio, quaſi is *primus triumphalibus ornamentis fuerit honoratus, novo nec antea cuiquam tributo honoris genere*; ut in huius legitur vita, cap. ix. bene monet Doctiſſimus *Torrentius*, recte à Svetonio addi tanquam de re minus certa, ut *quidam putant*: cum Dio ſcriptor diligentiffimus diſerte eius honoris auctorem *Agrippam* faciat.

TRIVMPHALIA ORNAMENTA FVERVNT, SUPPLICATIONES DECRETÆ) Paulo aliter *Lazius Comment. reipub. Rom. lib. 9. cap. 3. Triumphalia ornamenta erant corona aurea, patera aurea, sella curulis, ſcipio eburneus, toga picta, tunica palmata, ſtatua laureata, & nomina triumphalia*; quorum ſæpe mentio apud auctores occurrit.

LAVREA CORONA, PRÆTEXTA SIVE TRABEA TRIVMPHALIS, SCEPTRVM, STATVA) Quæ quidem pieraque ſupra explicavimus pag. 58. & 59. adjecto inſuper nummo æri incifo, in quo ſceptrum cum aquila, corona laurea, togaque picta, clare ob oculos ponuntur. Statuarum vero aliæ erant *Pedestres*, aliæ *Equeſtres*, aliæ *Curules*. *Pedestres* imaginem hominis ſtantis præ ſe ferebant; quales cum omnes τῶν Ρομῶν τὰς εἰκόνας τὰς τροπαιοφόρους, omnes *Romuli ſtatuas triumphales, in Vrbe invenerit Plutarchus*, ex eo probare nititur, *Romulum pedibus triumphum peregiſſe*, in illius Vita, pag. 27. *Equeſtres* & ipſæ pro Triumpho datæ; de quibus *Hermannus Hugo* lib. 5. de Militia *Equeſtri* cap. 1. & ex *Veteribus Plinius Hiſtor. Nat. lib. xxxiv. cap. 5.* Extatque adhuc *M. Aurelii Antonini equeſtris ſtatua ænea, in area Capitolina, in Speculo Magnificentiæ Romanæ à Laſferio, & Proſperi Pariſi, libro Italico Dell' Antichità di Roma, p. 234.* cum cura exſculpta: cui fere *Auguſti nummus* reſpondet ſequens, atque altera illa *equeſtris figura*;

(o) Equeſtris
Rom. 1660.

figura, cum tropæo super humerum; ad eundem illum annum pertinens, si *Sigonio* & *Osconi* credimus, quo Servator noster Jesus Christus humanitaris nostræ fieri dignatus est particeps, nempe Augusti xli. De quo & *Cassiodorus* videndus in *Chronico*, & ad eum *Cuspinianus*, mihi, pag. 348. edit. Basil. pag. 1553.

Cossum vero ornamenta triumphalia in Africa meruisse, refert *Paterculus*. Hist. Rom. lib. 2. cap. 116. Triumphales denique curules ut plurimum erant: eæque vel bijuges, vel quadrijuges; vel sejuges, vel elephantorum: ut pluribus *Emundus Frigellus* Libro singulari de Statuis Illustr. Roman. cap. xlii. *Lazius* dicti Commentar. libro ix. cap. 19: Triumphalis statua, quæ & illustris nominabatur, triumphantis habitu sculpta fuit, coronata videlicet, toga picta, trabea amicta; sedens in sella eburnea; altera manu scipionem eburneum, altera pateram auream tenens. Quamquam multis etiam tribuerentur, (de rogante huic decori, ut *Symmachus* loquitur, (p) adulantium facilitate) qui nunquam in acie steterant, nunquam castra viderant, nunquam denique tubarum sonum, nisi in spectaculis, audierant: ut *Plinius Junior* Epist. 7. lib. 11. Adde, quæ in genere de statuis habet

(p) lib. 10.
Epist. 15.

bet lectu dignissima Iohan. Guilielmus Stuckius, Scholiis in *Pon-
ti Euxini Periplum*, pag. 73.

SPOLIA OCCISI HOSTIVM DVCIS) Vetus con-
suetudo fuit eo in loco, ubi hostis esset cæsus, spolia capta in
stipitibus figere, sub Tropæi nomine; quod hostium fuga dicere-
tur τροπή, auctore Nonio: (o) eaque vel, quemadmodum erant
capta, ac sanguine cruenta, in proximam arborem suspendere;
ut apud *Virgilium* Æneas: (p)

o) p. 1248
e lit. Basil

p) Æn. XI:
v. 8.

Ingentem quercum decisis undique ramis
Constituit tumulo, fulgentiaque induit armâ,
Mæzenti Ducis exuvias. — Aptas vorantes sanguine cristas,
Telaque trunca viri, & bis sex thoraca peritum
Perfossamque locis.

Qua etiam ratione in præsentem *M. Antonij* nummo (q) cernun-
tur affixa; atque *Othryades* quondam, *Lacedæmoniorum* Dux,
quadam è pugna cum *Argivis* solus semivivus superstes, teste
Chrysermo lib. III. rerum *Peloponnesiacarum* (r) armis hostilibus se-
mifraetis fultus, mortuorum senta fertur abstulisse, tropæum erexis-
se, suoque sanguine id Δὴ τροπαίῳ inscripsisse.

q) Ap. Ant.
August. p.
7. num. 3.

r) Ap. Plu-
tarch.
Tom. 11.
pag. 306.

Vel ex lapidibus, marmore, ære formata ponere, subscriptis
gentium devictarum nominibus, quo diuturnior esset rei ge-
stæ memoria. Quomodo adhuc Romæ inter templa divi Eu-
sebj,

L

sebj,

*sebj, & di vi Iuliani, in Esquilino ostenditur moles lateritia, in qua
 bina Marij (non C. Viary, ut legitur in Roma Vetere (s) à Reimaro
 versa) tropæa, eleganter depicta à Lafrerio, & descripta à Pom-
 ponio Lato: (t) Bartholomæo Marliano (u) & Georgio Fabricio: (x) a-
 pud quem item videas illarum Inscriptionem, etiam à Lazio
 mutilate citatam. Quamvis ante Domitium Enobarbum & Fa-
 bium Maximum, qui bello Allobrogico, ipsis, quibus dimicave-
 rant, locis saxæas erexerunt, & desuper exornata armis hostilibus
 tropæa fixere, mos iste, si Floro (y) adhibenda fides, alias inusi-
 tatus fuerit Romanis; ut qui nunquam hostibus à se domitis victo-
 riam suam soliti sint exprobrare: Macedonum forte exemplo,
 quibus eadem mens fuit, Pausania teste, (z) ἡ ἐς εὐνοϊάν ποτε τῶς
 ἀεγσχωῶν ὀφελζοῦται, ut finitimos aliquando ad benevolentiam ad-
 ducerent. Vti apud Græcos in universum parum laudis adeptos
 fuisse, scribit Plutarchus in Quæst. Romanis, (a) qui primi arca
 aut lapidea statuerunt tropæa. Cæterum ex more, quo tropæa
 non nisi in eminentioribus locis ponebantur, profuxisse refert
 Servius, ad supra allata Virgilij verba (b) ut ea in urbibus, ex adi-
 ficatis arcubus, imponerentur; ceu ex apposito Claudij, (c) & altero
 illo Trajani ad p. 58. æri inciso, claret: cuiusmodi juxta Lafrerium,
 Jacobum Laurum, libro cui titulus *Antiqua urbis splendor*, atque
 in *Roma Vetere*, ab Alberto Reimaro, ut diximus, ex Italico in
 Germanicum sermonem translata, non solum Romæ su-
 persunt plurimi; sed & *Vesontione*, in Burgundiæ, ut hodie
 vocant, Comitatu, inter celebriora antiquitatis monumen-
 ta visitur, Aureliano Imperatori, ut *Ioh. Iacobo Chiffletio* in De-
 scriptione illius urbis visum, (d) consecratus: cuius generis,
 licet alio sine positos, ad propagandam scilicet memoriam
 virorum, arte aut Marte apud se conspicuorum, in *Sinensium*
 quoque regno extare innumerabiles, notavit non uno loco,
 (e) *Iohannes Neuhofius*, istius *περὶ μνημάτων*, novissimus. De arcu-
 bus.*

s) pag 173.
 edit. Arn-
 heim. 1662.
 (t) Rom.
 Antiq pag.
 58.

n) Topogr.
 lib. 4. c. 15.
 x) lib. 1. An-
 tiq. pag 181.
 & lib 111.
 pag. 75.

(y) lib. III.
 cap. 2.
 z) In Bocor.
 pag. 606.

a) Tom. II.
 pag. 273.

b) pag. 1573.
 edit. Basil.

c) Ap. An-
 ton. Au-
 gust p. 19. n.
 15. & pag.
 36. num. 3.

(d) Part. 1.
 pag. 40.

e) Edit. Am-
 stelod. 1666.
 pag. 173. &

322.

bus vero illius urbium Principis, super proxime laudatos, nec non *Pomponium, Marlianum, Fabricium*, consule *Antonium Augustinum* Dial. iv. Antiquit. p. 54. & *Guidonem Pancirollum* l. Memorabil. Tit. 28. Nummus, arcum *Claudij* exhibens cum tropæis, talis est:

SPOLIA OPIMA EA ERANT) Verba *Festi* ab *Onuphrio* hic citata pag. 189 edit. Paris. 1576, ut à *Iosepho Scaligero* sunt emendata, leguntur in *Castigationibus* ibidem, pag. 121, & in *Annotationibus* ejusdem, pag. 31. In *Schedis* vero *Pomponii Latii* à *Fulvio Ursino* evulgatis, pag. 173 edit. *Commelinianæ*; ubi similiter haud abs re erit, *notas* inspexisse. (f) τὰ πρῶτα καὶ κρείττα τῶν λαφύρων, *prima & præstantissima ex spoliis*, vocat *Plutarchus* in vita *Marcelli*, (g) simul hujus triumphalem describens pompam, qua curru insidens, ferculumque spolijs *Viridomari* regis à se occisi decenter ornatum humeris gestans urbem invecus est: perinde ut in statua equestri supra pag. 80. à nobis representata, conspicitur *Cossus*, tropæum humeris sustinens. Et vero, cum fercula tropæorum ex arbore sic effingerentur, ut crucis formam præ se ferrent; hinc

f) pag. 46.

g) pag. 302.
Tom. I.

venuste *Tertullianus* ipsas cruces *intestina tropaeorum* nominavit: (h) Apo^m (b) allusitque ad eam consuetudinem ille aurei oris Doctor, loget. p. 17. & lib. I. ad Nat. p. 59 Homil. 83 ex cap. XIX. Johannis, (i) cum *Adamum & Evam*, ex quorundam opinione, dicit in monte *Calvarie* & mortuos & sepultos: & *Iesum*, ubi mors dominata est, ibidem *tropaeum* crexisse, hoc est, crucem, quam tulere contra tyrannidem mortis: & quemadmodum victores, ita *Iesum* victoria signa humeris tulisse. Imo ipse *B. Paulus*, quando Epist. ad *Coloss.* cap. 2. *Christum*, ait, exspoliantem principatus & potestates traduxisse confidenter palam, triumphantem illos ἐν αὐτῷ, in semetipso, ut *Vulgatus* reddidit *Interpres*: sive ut *Pagninus* vertit: exspoliata imperia ac potestates traduxisse palam, triumphatis illis per eam. ἐν αὐτῷ, respiciendo ad αὐτῶν sive crucis vocem, quæ ultima est paragraphi præcedentis: licet priorem lectionem amplexi fuerint & *B. Lutherus* & *Erasmus* Paraphrastes. Ut mittam quod *Arator*, non infelicis ingenii Poëta, pulcherrime *Christum* polum ingressum canit, (m) carnis nostræ comitante tropæo: aliaque, quæ consimiliratione *Ecclesiastici* scriptores haud illepide protulere. In quibus etiam *Triumphus Christi* est, à *Iuvenco* Poëta Hispano luculente descriptus, atque in editione *Basileensi Poelmanni Historie* ipsius *Evangelicæ* subnexus. (n) Neque enim nunc plura addam, præsertim cum *Domini nostri Iesu*, cum *Imperatorum* ac *Regum triumphis* jam compararit laudato supra libro *Iohannis Baptistæ Casalius*: nisi quod & fidelibus aliquando, post exantlatos hujus vitæ labores, triumphus expectandus, postque certamen hîc bene certatum reposita sit corona, non fragili è myrto vel lauro, sed immarcessibilis illa gloriæ, quam benignissimus ille misericordiarum Pater præparavit omnibus ipsum diligentibus. Vbi non amplius pugnantium istas usurpabimus voces, quemadmodum alicubi loquitur *B. Augustinus*

(m) lib. 1.
Hist. Apo.
fol. p. 213.
edit. Basil.

n) Ibid. p.
122.

o) Part II.
& ap. I. pag.
185.

gastinus: (p) Miserere [mei, Domine, quia infirmus sum; Sana me, p) Tommas
 Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea, & anima turbata est val. p. 258, edij.
 de: Et tu, Domine, usque quo? Sed triumphantium haec: Vbi mors Basil.
 est contentio tua? ubi est mors aculeus tuus? Gratias autem
 Deo, qui nobis victoriam dedit, per Dominum nostrum
 Iesum Christum.

F I N I S.

Figuram currus triumphalis refer ad pag. 50.
 Trium numis matum, ari incisorum, ad pag. 58.

BENE.